
SUOMENHEVOSRATSU

Koulutus, käyttö ja nykytila

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyö

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Mustiala 10.5.2007

Annemari Karoma

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma
Mustialantie 105
31310 Mustiala

Työn nimi Suomenhevosratsu – koulutus, käyttö ja nykytila

Tekijä Annemari Karoma
Nissintanhua 10
29100 LUVIA

Toimeksiantaja Suomen Hippos ry
Tulkinkuja 3
02650 ESPOO

Ohjaava opettaja Terhi Thuneberg-Selonen

Hyväksytty _____._____.20____ arvosanalla _____

Hyväksyjä

Arvosana-asteikko 5 = kiitettävä, 4–3 = hyvä, 2–1 = tyydyttävä

MUSTIALA

Maaseutuelinkeinojen koulutusohjelma

Tekijä	Annemari Karoma	Vuosi 2007
Toimeksiantaja	Suomen Hippos ry	
Työn nimi	Suomenhevosaursu – koulutus, käyttö ja nykytila	
Työn säilytyspaikka	HAMK, Mustiala	

TIIVISTELMÄ

Suomenhevosen kantakirjan perustamisesta tulee vuonna 2007 kuluneeksi sata vuotta. Juhlan kunniaksi suomenhevonen julistettiin Suomen kansallishevoseksi. Tämä opinnäytetyö toteutettiin Suomenhevonen 100 vuotta -juhlavuoden puitteissa toimeksiantajanaan Suomen Hippos ry. Työn tutkimusosio toimii esiselvityksenä Suomenhevosen Tulevaisuus -hankkeelle. Työssä käsitellään rodun nykytilaa ratsuhevosena.

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osiosta. Ensin on kirjallisuusosio, jossa käsitellään suomenhevosen ratsukäytön historiaa sekä rodun nykyistä tilannetta. Ratsuhevosen koulutusta käsitellään kahdesta näkökulmasta, ensin kerrotaan varsan ratsukoulutuksen aloittamisesta ja sitten ravihevosen kouluttamisesta ratsuksi. Molemmilla tavoilla pystytään saamaan hyviä ratsuhevosia. Toisena osiona työssä on tutkimus, jonka aihe tuli Suomen Hippos ry:ltä. Tutkimus tehtiin kirjekyselynä. Tavoitteena oli saada tietoa suomenhevosaursuista ja selvittää suomenhevosten parissa työskentelevien henkilöiden mielipiteitä ratsujen nykytilasta. Kyselyn osa-alueita olivat muun muassa koulutus, kilpaileminen ja suomenhevosaineksen taso. Kysely saatekirjeineen lähetettiin alkuvuodesta 2007 kahdellesadalle suomenhevosaursun omistajalle. Vastauksia palautui yhteensä 124 eli vastausprosentiksi muodostui 62 %.

Vastauksista tehtyjen analyysien pohjalta suomenhevosaursun tila nykypäivänä on melko hyvä. Suomenhevonen on viime vuosina kasvattanut suosiotaan ratsuna sekä harraste- että kilpailukäytössä. Rotua pidetään monipuolisena ja sen katsotaan omaavan paljon hyviä luonteenpiirteitä. Raskaamman rakenteensa vuoksi sillä harvoin voidaan kisata aivan huipulle asti, mutta hyvin pitkälle se puolustaa asemaansa puoli- ja täysveristen hevosten rinnalla.

Asiasanat suomenhevonen, ratsu, ratsastus, koulutus, kantakirja, hevonen

Sivut 47 s. + liitteet 9 s.

MUSTIALA

Degree Programme in Agriculture and Rural Industries

Author	Annemari Karoma	Year 2007
Commissioned by	Suomen Hippos ry	
Subject of Bachelor's thesis	Finnhorse as Riding Horse – Training, Use and Current State	
Archives	HAMK University of Applied Sciences, Mustiala	

ABSTRACT

Year 2007 marked 100 years since the Finnhorse studbook was founded. In honour of the celebration, Finnhorse was announced to be the Finnish national horse. This thesis was accomplished within Finnhorses 100 year anniversary project and the client was Suomen Hippos ry. The research part of the thesis acts as a preliminary study for Finnhorse's Future project. The thesis tells about the present state of the breed as a riding horse.

This thesis contains two parts. First there is a literature part in which the history of the Finnhorse as riding horse and the breed's present situation are described. Riding horse training is seen from two different points of view, first about the beginning of foal's schooling, then about training a trotting-horse to be a riding horse. Good riding horses can be accomplished in both ways. The second part of the thesis is a research for which the subject came from Suomen Hippos ry. The research was performed as a questionnaire. The main goals were to gain information about Finnhorse as riding horse and to find out how people who are working with Finnhorses feel about the breed's current state. Parts of the questionnaire, among other questions, were training, competing and the level of Finnhorse material. The questionnaire with an information letter was sent at the beginning of year 2007 to 200 Finnhorse riding horse owners. Altogether 124 letters came back, in terms of percentage 62 %.

Analyses based on the questionnaire answers show that Finnhorse's state as riding horse on our days is fairly good. In recent years Finnhorse has gained popularity as riding horse in both hobby and competition use. The breed is considered to be versatile and it seems to have many good character features. Because of the breed's heavier constitution, it can rarely be competed with in top classes but it stands up well for its state compared with half-bred and thoroughbred horses.

Keywords Finnhorse, riding horse, riding, training, studbook, horse**Pages** 47 p. + appendices 9 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	SUOMENHEVOSEN KEHITTYMINEN RATSUKSI.....	2
2.1	Suomalaisen hevosen historiaa.....	2
2.2	Ruununoriit.....	2
2.3	Suomenhevosen kantakirja.....	2
2.4	Yleishevuskantakirja.....	3
2.5	Kilparatsastuksen alkuajat.....	3
2.6	Hevosmäärän kehitys.....	4
3	SUOMENHEVOSRATSU NYKYPÄIVÄNÄ.....	4
3.1	Harrastekäyttö ja ratsastuskoulut.....	4
3.2	Kilpailukäyttö.....	5
3.2.1	Suomenhevosten kilpailuja.....	6
4	RATSUHEVOSEN KOULUTUS.....	7
4.1	Ennen selkäänousua.....	7
4.1.1	Irtojuoksutus.....	7
4.1.2	Liinassa juoksutus.....	7
4.1.3	Ajo.....	8
4.2	Ratsastuksen aloittaminen.....	8
4.3	Apujen opettaminen.....	8
5	RAVURISTA RATSUKSI.....	9
5.1	Yleiset edellytykset.....	9
5.2	Ratsukoulutuksen aloittaminen.....	9
5.3	Selkään nousu.....	10
5.4	Ratsastaminen.....	10
5.5	Askellajit.....	11
5.5.1	Käynti.....	11
5.5.2	Ravi.....	12
5.5.3	Laukka.....	12
6	KYSELYTUTKIMUS SUOMENHEVOSRATSUJEN OMISTAJILLE.....	13
6.1	Kyselyn tarkoitus.....	13
6.2	Tutkimuksen suorittaminen.....	14
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI.....	14
7.1	Vastausten määrä.....	14
7.2	Taustatiedot.....	15
7.2.1	Vastaajan sukupuoli.....	15
7.2.2	Vastaajan ikä.....	15
7.2.3	Toimiminen hevosalalla.....	16
7.2.4	Omistajana tai kouluttajana toimiminen.....	17
7.2.5	Ammattimaisuus.....	18

7.2.6	Omistuksessa tai koulutuksessa olevien suomenhevosratsujen määrä..	21
7.3	Yhteistyötahot	22
7.3.1	Yhteistyön onnistuminen eri tahojen kanssa	22
7.3.2	Suomenhevosratsukoiden tarpeisiin suunnatut palvelut.....	25
7.3.3	Tiedonsaanti suomenhevosratsukoita opettavista valmentajista	27
7.3.4	Valmentajien kiinnostus ja ammattitaito	28
7.4	Kilpailutoiminta	29
7.4.1	Suomenhevosille järjestettävät ratsastuskilpailuluokat	29
7.4.2	Ikäluokka- ja kasvattajakilpailut.....	31
7.4.3	Suomenhevonen kisakäytössä puoli- ja täysveriseen hevoseen verrattuna 32	
7.5	Kouluttaminen.....	33
7.5.1	Suomenhevosen kouluttamisesta vastaavat henkilöt.....	34
7.5.2	Ratsukoulutuksen aloittaminen	35
7.5.3	Ratsukoulutuksessa käytettävät menetelmät	36
7.5.4	Suomenhevosen ja puoli- tai täysverisen hevosen koulutuksen erot.....	38
7.5.5	Suomenhevosravurin kouluttaminen ratsuksi.....	39
7.6	Suomenhevosaines	41
7.6.1	Suomenhevosen soveltuminen ratsukäyttöön.....	41
7.6.2	Suomenhevosen kehittyminen vuosien saatossa	42
8	KYSELYN TULOSTEN YHTEENVETO	44
	LÄHDELUETTELO	46
LIITE 1	Kyselylomake	
LIITE 2	Saatekirje	

1 JOHDANTO

Suomenhevosen kantakirjan avaamisesta tulee vuonna 2007 kuluneeksi sata vuotta. Tänä vuonna juhlitaan suomalaisten omaa hevosrotua ja suomenhevonen julistettiinkin vuoden alkupuolella Suomen kansallishevoseksi. Juhlavuoden teemoja ovat kiitos menneestä ja vahvassa nykyisyydessä tulevaisuuden avaimet.

Suomenhevonen on kautta maamme historian toiminut ihmisten hyväksi; aluksi työkäytössä maa- ja metsätaloudessa ja liikenteessä, myöhemmin urheilu- ja harrastekäytössä ravihevosenä ja ratsuna. Suomenhevosta on käytetty myös kaikissa sodissamme. Se soveltui hyvin kuljettamaan ihmisiä ja varusteita vaikeissa maastoissa ja tiettömillä taipaleilla. Suomenhevosten määrä oli suurimmillaan silloin kun niitä eniten tarvittiin eli 1920-1950-luvuilla. Määrä lähti laskuun yhteiskunnan koneellistumisen takia sekä armeijan luopuessa vähitellen hevosten käytöstä. Nykypäivänä ei hevosmäärissä päästä lähellekään 1900-luvun alkuvuosikymmenien tasoa, mutta suomenhevosten määrä on taas kasvamassa. Suomenhevonen on kasvattamassa suosiotaan harraste- ja kilpahevosenä.

Opinnäytetyöni kartoittaa suomenhevosen tämän päivän tilannetta ratsusuunnan näkökulmasta. Kerron työssäni suomenhevosratsun historiasta ja nykyhetken tilanteesta. Käyn läpi hyvin yleisellä tasolla ratsuhevosen kouluttamista varsan alkukoulutuksesta lähtien. Lisäksi kerron suomenhevosnäkökulmaa painottaen ravurin kouluttamisesta ratsuksi. Tutkimusosio käsittelee suomenhevosratsun nykytilaa ja tulevaisuuden kehittymisnäkymiä. Kyselytutkimuksessa ja tässä työssä yleensäkin keskitytään pelkästään yleisimpiin ratsastuksen lajeihin eli koulu-, este- ja kenttäratsastukseen. Muiden ratsastuslajien käsitteleminen ei tämän työn puitteissa ole tarkoituksenmukaista.

Tutkimuksessani esiin tulevien näkökohtien avulla voidaan toivottavasti kehittää suomenhevosratsujen toimintaa tulevaisuudessa, jotta nämä hevoset saadaan parhaalla mahdollisella tavalla esiin. Kehitystyö on tulevaisuudessakin tarpeen, jotta suomenhevonen saadaan säilymään elinvoimaisena ja kehityskelpoisena rotuna.

2 SUOMENHEVOSEN KEHITTYMINEN RATSUKSI

2.1 Suomalaisen hevosen historiaa

Suomalainen hevonen on menneinä aikoina kiinteästi kytkeytynyt maaseudun töihin ja tapahtumiin. Hevosen käyttöalueet ovat kuitenkin vuosisatojen kuluessa muuttuneet; 1500-1700-luvuilla hevonen oli sodankäynnin apuväline, sen jälkeen sitä alettiin käyttää myös liikenteen vetovoimana. (Laine 2001a, 10.) 1600-luvun alkupuolella perustettiin kestikievarilaitos, joka käytti hevosia nimenomaan ihmisten matkustamistarkoituksiin (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 6). Maa- ja metsätalouskäyttö alkoi 1800-luvulla ja jatkui pitkälle 1900-luvun puolelle. Hevosurheilua on ainakin jossakin muodossa ollut varmasti aina, mutta vasta 1900-luvun aikana se on muodostunut hevosen pääasialliseksi käyttömuodoksi. (Laine 2001a, 10.)

2.2 Ruununoriit

Suomalaisen hevosen jalostaminen sai alkunsa 1860-luvun loppupuolella, jolloin Suomeen perustettiin ns. ruununorijärjestelmä. Järjestelmän tarkoituksena oli alueellisen hevoscannan parantaminen. Tavoitteena oli näiden oriiden avulla jalostaa monipuolista maataloushevosta. Ruununoriiden valitsemisesta vastasivat korkeassa asemassa olevat henkilöt, ja oria hoitamaan valittiin usein paikkakunnan arvossa pidetty hevosenpitäjä. (Lehtonen 1998, 5.) Parhaimmillaan eri puolilla Suomea oli noin sata ruununoriita. Nämä hevoset myös usein pärjäisivät valtion järjestämissä kilpa-ajoissa. (Ojala 1997, 14.)

2.3 Suomenhevosen kantakirja

Varsinaisen suomenhevosen historia alkoi vuodesta 1907, jolloin keisarillisen senaatin vuonna 1905 antaman päätöksen pohjalta avattiin suomenhevosen kantakirja. Hevosjalostusliitot määrättiin pitämään tammakantakirjaa eri paikkakunnilla, oriiden kantakirja jäi valtion pidettäväksi. (Perttunen 2007.) Kantakirjan tavoitteena oli ”maan oloihin ja etupäässä maataloustarkoituksiin soveltuvan kotimaisen hevosrodun kehittäminen puhtaan siitoksen periaatetta noudattamalla”. Näin ollen kantakirjaan ei hyväksytty hevosia, jotka näyttivät liikaa vierasrotuisilta. Hylkäämisen aiheuttivat mm. korkeajalkaisuus, liian jalo ulkomuoto, liialliset valkoiset merkit ja kauttaaltaan valkoinen tai harmaa karvoitus. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 10.)

Vuonna 1919 tammakantakirja siirtyi valtion ylläpidettäväksi. Muutoksella haluttiin yhtenäistää arvostelua ja parantaa tulosten vertailtavuutta. 1920-luvulla kantakirjaan otettavilta hevosilta alettiin vaatia myös kolmen polven sukuselvitys. Vuonna 1929 kantakirjauksen

yhteydessä alettiin arvostella käyttöominaisuuksia, joiden mittana toimivat veto-, käynti- ja juoksukokeet. (Ojala 1997, 17.) Valtio luopui kantakirjan pidosta kokonaan vuonna 1971, jolloin tehtävä siirtyi Suomen Hippos ry:lle. Silloin suomenhevosen kantakirja jaettiin neljään osaan: ratsu-, juoksija-, työ- ja pienhevossuuntaan. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 10.)

2.4 Yleishevoscantakirja

Yleishevoscantakirja perustettiin vuonna 1924, koska Ratsuväkiprikaati tarvitsi yli tuhat uutta hevosta käyttöönsä. Upseeristolle annettiin käyttöön lämminverisiä ratsuja, mutta miehistön ratsuiksi tarvittiin muunlaisia hevosia. Hevosjalostusliittojen mielipiteenä oli, että suomenhevonen pärjäisi myös sotilasratsuna. Lisäksi kotimaisen rodun käyttöä puolsivat taloudelliset näkökohdat ja suomenhevosen sopivuus pohjoisiin olosuhteisiin. Suomenhevosen kantakirja jaettiin kahteen osaan; raskasmuotoisen työhevosen ja kevytmuotoisen työhevosen kantakirjaksi. (Ojala 1997, 22, 26.) Kevyemmän työhevosen piti soveltua myös ratsukäyttöön, ja tätä kantakirjaa alettiin kutsua yleishevoscantakirjaksi. Tähän kantakirjaan hyväksytyjen hevosten nimen perään tuli yh-tunnus. (Perttunen 2007.)

Yleishevoscantakirjaan pääsi yhteensä 664 oritta ja 6099 tammaa, kunnes toiminta hiipui ja kantakirja suljettiin vuonna 1965. Syynä tähän oli pääasiassa se, että armeija ei enää tarvinnut ratsuhevosia. Suomeen alettiin myös tuoda ulkomailta lämminverisiä ratsuja, jolloin suomenhevosen käyttö ratsuna väheni. Yleishevoscantakirjan parhaita olivat oriit Raikun-Maine yh 608, Aro-Pomo yh 888 ja Aro-Veli yh 1268. (Lehtonen 1998, 9.)

2.5 Kilparatsastuksen alkuajat

Ratsastuksen kehitys on raviurheiluun verrattaessa ollut paljon hitaampaa. Yleishevoscantakirjan aikana suomenhevosratsuille alettiin järjestää ravien yhteydessä kiitolaukkalähtöjä. Laukkakilpailujen paras kilometriaika oli 1930-luvulla ori Pollen 3064 laukkaama 1.20,4. Epävirallinen suomenennätys on vuodelta 1988, Tähti-Vire laukkasi silloin ajan 1.15,0. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 22.)

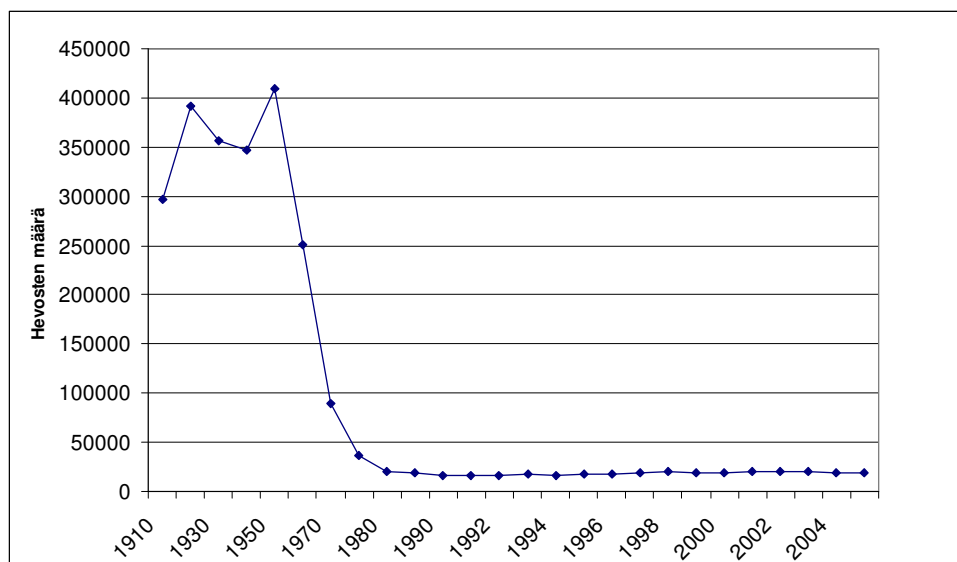
Ratsusuunnan kantakirjan avaamisen yhteydessä 1971 Suomen Ratsastajainliitto perusti Pollen-Malja nimisen esteratsastuksen pistekilpailun. Kilpailussa sai pisteitä kansallisissa estekilpailuissa sijoittumisien perusteella. Pollen-Malja pokaali jäi vuonna 1975 kolmen perättäisen voiton jälkeen Veikko Heikkilän ja Heli-ruunan haltuun. Heli onkin yksi kaikkien aikojen parhaista esteratsastuksessa kilpailleista suomenhevosista. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 23.)

Kenttäratsastuksessa kehitystä tapahtui erityisesti 1980-luvulla, jolloin armeijan laukkakilpailuperinnettä kehitettiin maastokilpailuiden suuntaan. Esteet olivat verrattavissa nykypäivän kenttäratsastuksen avoimiin luokkiin. Kaikkein menestyksekkäin ratsukko oli Seppo Laine ja Veli-Pili, jotka onnistuivat yhtenä vuonna voittamaan sekä koulu-, este- että

kenttäratsastuksen suomenmestaruuden. Veli-Pili osallistui myös vuoden 1985 Pohjoismaiden mestaruuskilpailuihin suorittaen siellä kenttäratsastuksen avoimen luokan. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 25.)

2.6 Hevosmäärän kehitys

1900-luvun alkuvuosikymmeninä suomenhevosten määrä oli välillä jopa yli 350 000 (Kuva 1). Tähän aikaan hevosia tarvittiin vielä pelto- ja metsätyöhön ja ihmisten kuljettamiseen. Suurimmillaan hevospäästö oli 1950-luvulla, jolloin määrä ylitti 400 000 hevosen rajan. Määrä lähti kuitenkin tasaiseen laskuun ja vuonna 1980 suomenhevosia oli enää vajaa 20 000. Suurimmat syyt määrän vähenemiseen olivat yhteiskunnan koneellistuminen ja armeijan luopuminen hevosten käytöstä. 2000-luvulla suomenhevosten määrä on pysynyt reilussa 19 000, pitkälti rotua kohtaan heränneen kiinnostuksen ansiosta.

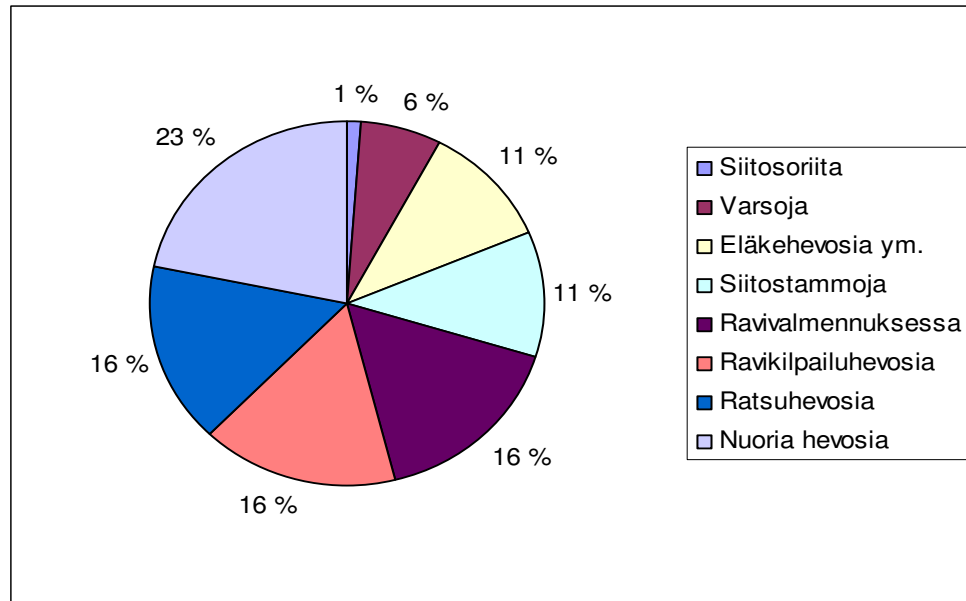

KUVA 1 Suomenhevospäästöjen kehitys vuodesta 1910 vuoteen 2005 (Suomen Hippos ry 2006a).

3 SUOMENHEVOSRATSU NYKYPÄIVÄNÄ

3.1 Harrastekäyttö ja ratsastuskoulut

Suomenhevosen ratsujalostus on kasvattanut suosiotaan vuosien saatossa, samoin suomenhevosen käyttäminen harraste- ja kilparatsuna. Tällä hetkellä noin 3000 suomenhevosta toimii ratsukäytössä (Kuva 2). Suurin yksittäinen kasvatustyötä tekevä taho on alusta alkaen ollut Ypäjä, nykyään Ypäjän Hevosopisto ja Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT. (Ticklèn 2003, 17.)

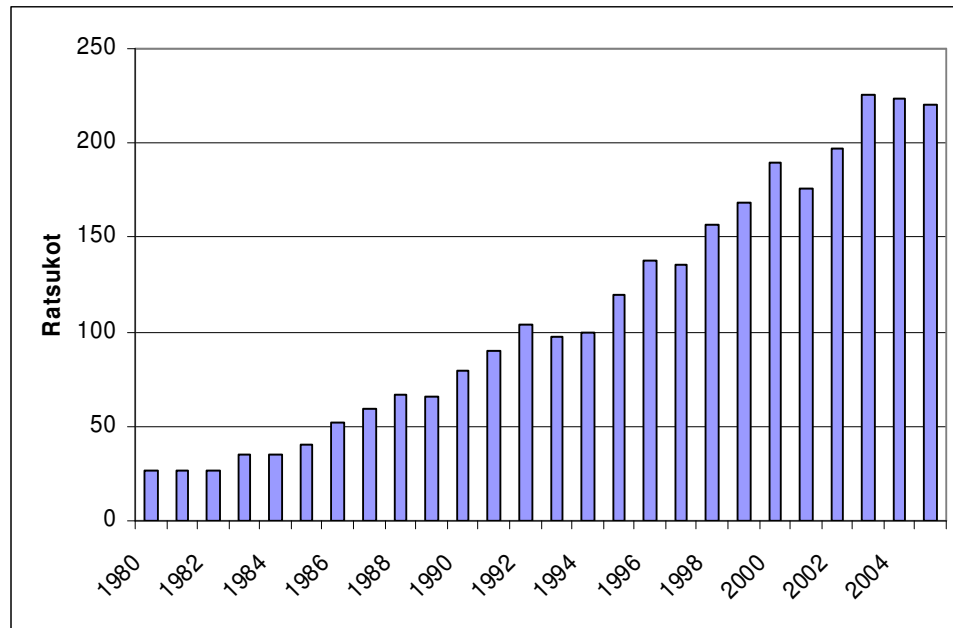
KUVA 2 Suomenhevosten jakautuminen eri käyttöryhmiin (Suomen Hippos ry 2006b).

Harrastekäyttöön ja ratsastuskouluihin suomenhevonen sopii hyvin. Se on liikkeiltään melko vaatimaton ja eteenpäinpyrkivä, ja luonteeltaan kuuliainen ja luotettava. Se sopii sekä aloittelijoiden että osaavampien ratsastajien hevoseksi. Ratsastuskouluissa suomenhevosia käytetäänkin paljon, ja lähes kaikki ratsastuksenopettajaksi valmistuvat työskentelevät jossain vaiheessa suomenhevosten parissa. (Laine 2001b, 12.)

Suomenhevosratsut ovat yhä enemmän naisten käytössä verrattuna menneisiin aikoihin, jolloin suomenhevonen oli miesten työ- ja raviurheiluhevonen. Naisvaltainen harrastajakunta haluaa hevoselta yhteistyöhalua, keveyttä ja herkkyyttä ratsastettaessa ja helppoa käsiteltävyyttä. Tärkeä etu suomenhevoselle onkin sen massaan verrattuna hyvä eteenpäin pyrkimys. (Laine 2001a, 10.)

3.2 Kilpailukäyttö

Suomenhevoset voivat kilpailla omissa luokissaan kaikissa ratsastuslajeissa ja lisäksi osallistua kaikille hevosille avoimiin luokkiin. Kilpailuja on seurakilpailuista aina kansallisen tason kilpailuihin. Kansallisen tason kilpailut ovat tulleet vuosi vuodelta suosittumiksi; kun 1980-luvun alussa ratsukoita kilpaili tällä tasolla alle 30, vuonna 2005 hyväksytyin tuloksen saavuttaneita ratsukoita oli jo yli 200 (Kuva 3). Kansallisella tasolla kilpailevista suomenhevosista suurin osa kilpailee kouluratsastuksessa, ja monet niistä helppo A –tasolle asti. Menestyneimpiä suomenhevosia tässä lajissa ovat Jaime ja Pilven Poika. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 24.)

KUVA 3 Kansallisissa ratsastuskilpailuissa hyväksytyt tulokset saavuttaneet suomenhevosratsukot vuodesta 1980 vuoteen 2005 (Suomen Hippos ry 2006c).

Esteratsastuksessa suomenhevoset hyppäävät kansallisella tasolla 100-110 senttimetrin luokkia, mestaruuskilpailun loppuksi jopa 120 senttimetriä. Yksittäiset suomenhevoset pystyvät kaikille hevosille avoimissa luokissa hyppäämään 130 senttimetrin ratoja. Menestyneimpien estehevosten joukossa ovat Samuli ja Pellervo. (Tutustu Suomenhevoseen 2006, 24.)

3.2.1 Suomenhevosten kilpailuja

Suomenhevosille suunnattuja kilpailuja ja kilpailuluokkia on muun muassa Prix de Suomen Hippos, joka on Suomen Hippoksen tukema suomenhevosratsujen kilpailemista edistävä kilpailusarja. Siinä kilpaillaan este-, koulu- ja kenttäratsastuksessa sekä valjakkoajossa. Luokat ovat olleet sekä kilpailijoiden että kisajärjestäjien suosiossa. (Suomenratsut ry 2006.) Suomenhevosten kummajaiset on aluetason koulu-, este- ja valjakkokilpailu, joka järjestetään vuosittain Urjalassa. (Hessi-talli 2005.)

Suomenhevosten mestaruuskilpailut ratsastetaan koulu-, este- ja kenttaluokissa. Koulumestaruus jakaantuu kahtena peräkkäisenä päivänä ratsastettaviin osakilpailuihin. Finaaliin pääsee vain 15 prosenttimäärältään parasta ratsukkoa. (Suomen Ratsastajainliitto ry 2006.)

Ypäjän Hevosopistolla järjestetään vuosittain Suomenratsujen Kuninkaalliset -viikonloppu, jonka aikana suomenhevosratsukot ja -valjakot pääsevät näyttämään taitojaan. Tapahtuma on viime vuosina kasvattanut suosiotaan, ja toimii suomenhevosihmisten kohtaamispaikkana. Viikonlopun aikana on myös 3-5 -vuotiaiden suomenhevosten laatuarvostelu. (Hevoset ja Ratsastus 2006.)

4 RATSUHEVOSEN KOULUTUS

Ratsuhevosen koulutukseen on monia eri menetelmiä ja suuntauksia. Hevosenomistajilla ja kouluttajilla on monenlaisia mielipiteitä, eikä yhtä oikeaa varmasti ole mahdollista määritellä. Yleistä tietoa ja kirjallisuutta hevosen kouluttamisesta on hyvin saatavilla, mutta erityisesti suomenhevosta koskien materiaalia ei ole juuri lainkaan. Tässä luvussa on esitelty ratsuhevosen kouluttamisen peruseriaatteita, jotka sopivat minkä tahansa hevosen kouluttamiseen. Suomenhevosenäkökulmaa on kuitenkin sopivissa kohdin koetettu saada mukaan.

4.1 Ennen selkäänousua

Kun hevosta aletaan kouluttaa varsinaiseen työntekoon, sen on sekä fyysisesti että psyykkisesti oltava valmis siihen. Suomenhevonen kehittyy puoli- ja täysverirotuja hitaammin, joten se on otettava huomioon koulutusta suunniteltaessa. Nuoren suomenhevosen kanssa on hyvä edetä hitaasti, koska nelivuotiasikin suomenhevonen on vielä lapsi. (Perho 2003, 11.)

4.1.1 Irtojuoksutus

Varsan liikuttaminen on hyvä aloittaa irtojuoksuttamisesta. Siinä varsalla on mahdollisuus liikkua omaan tahtiin ja purkaa energiaa ilman, että ihminen on vaarassa loukkaantua. Juoksuttamispaikan on oltava turvallinen ja pohjan on oltava pitävä, mutta ei liian pehmeä. Esimerkiksi maneesi tai suuri tarha sopivat hyvin. Pientä varsaa ei kannata juoksuttaa kuin muutaman kerran kuukaudessa, varsan kasvaessa kertoja voidaan lisätä ja mukaan voidaan ottaa myös irtohypytyistä pienillä esteillä. (Andersson & Lindberg 1999, 35, 52.)

4.1.2 Liinassa juoksutus

Hevonen voidaan totuttaa varusteisiin ja satuloimiseen noin kolmevuotiaana, oikea ajankohta on kuitenkin yksilöllistä. Varusteiden on alusta asti oltava kyseiselle hevoselle sopivat. Kun hevonen on tottunut ratsastamisessa tarvittaviin varusteisiin, sitä voidaan alkaa vähitellen rasittaa. Kolmivuotiaan voidaan olettaa olevan lihaksistoltaan sen verran kehittynyt, että se jaksaa kantaa ratsastajaa lyhyitä aikoja. Rasiitusta aletaan vähitellen lisätä hevosen kunnan kehittymisen myötä. (Aminoff 2003, 134–135.)

Ennen varsinaista selkäänousua hevonen opetetaan usein juoksemaan liinassa satula selässä. Jo kaksivuotiaasta varsaa voi alkaa juoksuttaa, mutta työskentelyjaksojen on oltava hyvin lyhyitä, jotta varsa ei väsy. (Kettunen 2004, 33.) Ensimmäisillä kerroilla voidaan käyttää avustajaa taluttamaan hevonen oikealle uralle. Juoksutettaessa hevonen sekä tottuu varusteisiin että oppii ääniapuja ja pidättävän ohjasotteen merkityksen. Juoksutettaessa nuori hevonen saa myös purkaa ylimääräistä energiaa, jolloin se selkäänousuvaiheessa voi olla säyseämpi. (Aminoff 2003, 137.)

4.1.3 Ajo

Juoksutuksen lisäksi toinen keino opettaa nuorelle hevoselle ohjas- ja ääniavut on opettaa se ensin ajolle. Varsinkin suomenhevoset opetetaan usein ajolle ennen ratsukoulutusta. Ajo-opetus aloitetaan ohjasajosta ja vähitellen voidaan laittaa kärryt perään. Monia ratsuja ohjasajetaan, vaikka niillä ei koskaan käytettäisi kärryjä. Ajaminen tuo vaihtelua ratsun arkeen ja kehittää takaosan lihaksia. (Roivas 2005, 40–42.)

4.2 Ratsastuksen aloittaminen

Ensimmäisillä selkäännousukerroilla on hyvä käyttää kahta avustajaa, joiden tehtävänä on pitää kiinni hevosesta ja nostaa ratsastaja hevosen selkään (Talaskivi 1977, 317). Jotkut suosivat tapaa, jossa ratsastaja aluksi asettaa painoa hevosen selkään nojautumalla vatsalleen satulan päälle. Vasta kun hevonen hyväksyy tämän, ratsastaja nousee satulaan istumaan. Ratsastaja suoristautuu satulassa vasta kun hevonen rentoutuu. Muutenkin ratsastajan tehtävä on aluksi vain istua kyydissä, avustaja huolehtii käskyjen annosta hevoselle. (Andersson & Lindberg 1999, 64.)

Jos hevonen on opetettu juoksemaan liinassa, kannattaa myös aluksi ratsastaa liinan päässä, jolloin avustaja pystyy auttamaan hevosen vauhdin ja kulkusuunnan säätelyssä. Vähitellen avustajan ei enää tarvitse auttaa, mutta hän voi kuitenkin vielä seistä ympyrän keskellä, vaikka hevonen ei olisikaan enää liinan päässä. Juoksutukseen tottunut hevonen kokee tutun avustajan läsnäolon yleensä rauhoittavaksi. Kun ratsastajan mielestä hevonen tuntuu hyvältä, voidaan siirtyä ympyrältä suorien urien ratsastamiseen. (Aminoff 2003, 138.)

Aluksi ratsastuskertojen on hyvä olla lyhyitä, usein riittää että hevonen kantaa ratsastajaa selässään muutaman kierroksen. Vähitellen käyntityöskentelyä lisätään ja sopivassa vaiheessa mukaan otetaan myös ravia ja laukkaa. (Talaskivi 1977, 323.)

4.3 Apujen opettaminen

Tärkeimmät ja ensimmäiseksi opetettavat avut ovat liikkumaan pyytävät ja hidastavat avut. Hevoselle on jo juoksutuksen yhteydessä saattanut tulla tutuksi pidättävät ja eteen ajavat ääniavut, sekä liinan tekemä pidäte. Nyt ratsastaja pyytää samoja asioita selästä käsin; pidätteen yhteydessä on käytettävä samaa sanaa tai äännettä kuin ennenkin, jotta hevonen tajuaisi mitä siltä halutaan. Samoin ratsastettaessa hevosta eteenpäin pohjeavun lisäksi kannattaa käyttää ääntä. Avut on annettava johdonmukaisesti samalla tavalla joka kerta, jotta hevonen oppii yhdistämään ne haluttuun toimintoon. (Aminoff 2003, 139.)

Kun kaasut ja jarrut toimivat, voidaan hevoselle opettaa kääntävät avut. Vähitellen hevonen oppii reagoimaan painon, pohkeen ja ohjan pyytämään suuntaan. Hevonen tulisi opettaa kääntymään pääasiassa painon ja

pohkeen avulla, johtavat ohjasotteet auttavat tässä. Kun hevosella pystytään ratsastamaan ympyröitä ja suunnan vaihtoja, sille voidaan opettaa myös sivulle vievät avut. (Tibblin 1993, 67–69.) Raippaa voi käyttää tarpeen mukaan pohkeen apuna, mutta niin että raippa on aina kehote eikä rangaistusväline (Aminoff 2003, 139).

5 RAVURISTA RATSUKSI

5.1 Yleiset edellytykset

Suomenhevonen on monipuolinen rotu, mikä mahdollistaa sen, että ravurin uraa tehnyt hevonen on usein mahdollista kouluttaa myös ratsuksi. Suomenhevosta on jalostettu ravuriksi huomattavasti lyhyemmän aikaa kuin lämminveristä, joten esimerkiksi laukkaherkkyyttä ei suomenhevoselta ole vielä saatu kovin hyvin karsituksi. Tämä helpottaa ratsukoulutusta, sillä suomenhevonen on yleensä melko helppo opettaa laukkaamaan. (Turtiainen 2004.)

Ratsukoulutusta aloitettaessa on tärkeää ottaa huomioon hevosen menneisyys ravurina, ja se että siltä on siihen asti pyydetty paljolti päinvastaisia asioita kuin ratsulta. Siltä on vaadittu mahdollisimman kovavauhtista ravia, se on saanut juosta ohjaa vasten ja siltä on kielletty laukkaaminen. (Tikka 2003, 17.) Myös rakenneominaisuuksiltaan ravuri eroaa ratsusukuisesta hevosesta. Ratsuilla suositaan neliömäistä rakennetta ja pitkää kaulaa, sekä sellaista pään ja kaulan liittymää mikä mahdollistaa koottuna kulkemisen ja kauniin muodon. Ravurit ovat usein pitkäselkäisiä, mikä aiheuttaa ratsastettaessa ongelmia, koska hevonen tulee helposti etupainoiseksi ja takaosan hallinta on vaikeaa. Suomenhevosella erityinen ongelma on pään ja kaulan liittymän ahtaus, joka vaikeuttaa koottuna ratsastamista. (Sulkala 2003, 154.)

Hevosen luonne on otettava huomioon ratsukäyttöä suunniteltaessa, kaikki yksilöt eivät välttämättä koskaan kykene muuttumaan ravurista ratsuksi. Hevosen tulisi olla yhteistyökykyinen ja halukas oppimaan uutta, ja sen tulee suhtautua luottavaisesti ihmisen kanssa toimimiseen. Toisaalta koulutuksesta vastaavan ihmisen on tiedettävä mitä on tekemässä ja oltava kärsivällinen, vaikka onnistumisia ei heti tulisikaan. Epävarma kouluttaja saa hevosenkin tuntemaan olonsa epävarmaksi. Ihmisen pitää olla ratsukosta se, joka tekee päätökset, ja taitava kouluttaja saa yhteistyön hevosen kanssa toimimaan niin, että hevonen mielellään noudattaa näitä päätöksiä. (Sulkala 2003, 171–173.)

5.2 Ratsukoulutuksen aloittaminen

Ravurin kouluttaminen ratsuksi kannattaa aloittaa maasta käsin työskentelemällä. Maasta käsin tehdyt harjoitukset rentouttavat hevosta ja

saavat sen luottamaan ihmiseen (Kähkönen 2005, 6). Taluttamalla saadaan testattua hevosen ohjattavuutta ja tottelevaisuutta. Jos hevosella on koko ajan kova kiire, pysähtymisharjoitukset ovat tarpeellisia. Suomenhevonen on usein melko massiivinen, joten on tärkeää, ettei se talutettaessa esimerkiksi jyrää päälle tai ryöstä itseään irti. Päämääränä on hyvä pitää, että kuka tahansa hevosta käsittelevä ihminen hallitsee sen maasta käsin.

Maasta käsin tehtyjen harjoitusten jälkeen ja ennen varsinaista selkään nousua entinen ravuri kannattaa totuttaa liinassa juoksutukseen. Suitsiin ja selässä pidettäviin varusteisiin ravuri on jo tottunut, joten aikaa ei yleensä tarvitse käyttää varusteisiin totuttamiseen. Hevosen on hyvä oppia kulkemaan ympyrällä ja laukkaamaan jo ennen ratsastajan selkään nousua. Sivuohjien käyttö on usein tarpeen, koska niiden avulla hevosen saa ohjattua liikkumaan oikealla tavalla. (Sulkala 2003, 160–161.)

5.3 Selkään nousu

Entisen ravurin selkään noustaessa kannattaa noudattaa samoja periaatteita kuin varsan selkään noustaessa. Ravureita on kuitenkin jo käsitelty paljon enemmän, joten useinkaan niiden selkään nousu ei ole kovin vaikeaa. (Sulkala 2003, 161). Tärkeää on, että ratsastajalla on ainakin yksi avustaja pitämässä hevosesta kiinni, mahdollisesti myös toinen auttamassa selkään nousussa. Avustajaa kannattaa käyttää niin kauan, että selkään noususta tulee rutiininomaista. (Svartsjö 2006, 16.)

5.4 Ratsastaminen

Koulutus kannattaa aloittaa ratsastamalla suurella ympyrällä käyntiä, ravia ja pysähdyksiä (Tikka 2003, 17). Jos hevonen on opetettu juoksemaan liinassa, voi olla ratsastajan kannalta turvallisempaa aluksi myös ratsastaa liinassa, niin että avustaja pystyy keskeltä kontrolloimaan hevosen vauhtia. Tikan (2003, 17) mukaan ympyrällä hevosta on helpompi opettaa taipumaan, ja taivutteluhan on jäykille ex-ravureille tärkeää. Ravurinuransa aikana hevonen on oppinut juoksemaan ohjaa vasten, joten pidäte- ja pysähtymisharjoituksia pitäisi tehdä alusta alkaen. Hevosen on ymmärrettävä, että ratsastaessa pidäte tarkoittaa todella vauhdin hiljentämistä. Ratsastajan reaktioilla on merkitystä; pidätteen jälkeen myötäyksen on tultava heti kun hevonen hiljentää vauhtiaan, päälle jäävä vetävä ohja on hevoselle merkki mennä kovempaa.

Entiselle ravurille tahdin ja tasapainon saavuttaminen ratsastaja selässään on vaikeaa. Aluksi hevosen selkään pitäisikin nousta kokeneen ratsastajan, jonka oma tasapaino on hyvä. Tasapaino on helpointa saavuttaa rauhallisessa vauhdissa, eli ennen laukkaharjoitusten aloittamista pitäisi saavuttaa hidaskäyntinen, tasapainoinen käynti ja ravi. (Sulkala 2003, 162–163.) Myöhemmässä vaiheessa hevosen tasapainoa voidaan kehittää vaihtelevassa maastossa ratsastamalla tai puomisarjoja ylittämällä

(Huovinen 2001, 13). Varsinkin suomenhevoset pärjäävät epätasaisessa maastossa hyvin, joten tätä kannattaa hyödyntää koulutuksessa (Kuva 4).

KUVA 4 Suomenhevosen kouluttamisessa kannattaa hyödyntää maastoratsastusta jos se vain on mahdollista (Kuva: Karoma 2007).

5.5 Askellajit

Ravihevonen käyttää takajalkojaan eri tavalla kuin ratsu. Ravuri ei tiedosta takajalkojaan ja juostessaan potkii takajaloilla taaksepäin, kun taas ratsun täytyy koottuna käyttää takaosaansa ja ojentaa jalkojaan mahan alle eteenpäin. Ex-ravurin siis pitäisi aluksi oppia hallitsemaan takajalkansa ja käyttämään niitä uudella tavalla. Yksi tapa tämän asian opettamiseen on väistöjen opettaminen, toinen on maapuomien ratsastaminen. Näitä harjoittelemalla hevonen alkaa kiinnittää enemmän huomiota takajalkoihinsa. (Sulkala 2003, 164.)

5.5.1 Käynti

Käyntityöskentelyllä pyritään saamaan ex-ravurin käynti rennoksi ja rauhalliseksi. Ravureiden käynti on helposti passimaista ja hätäistä ja vaatii työtä saada käynti hyväksi. Ei riitä, että hevosella kävellään ympyrää päivästä toiseen, jolloin hevonen kyllästyy eikä jaksa yrittää. Monipuolisella käyntityöskentelyllä hevosen mielenkiinto saadaan pidettyä yllä. (Sulkala 2003, 164.) Uudet asiat pyritään opettamaan aina käynnissä ja vasta kun asia sujuu käynnissä, siirrytään nopeampiin askellajeihin. Aina jos ravissa tai laukassa tulee ongelmia, voi palata hetkeksi käyntiin ja selvittää ongelmaa sen avulla.

5.5.2 Ravi

Entistä ravuria opettaessa suurin työ on saada ravi rauhalliseksi. Tavoitteena on, että hevonen oppii ravaamaan tahdissa ja pienin askelin, sekä niin sanotusti odottamaan ratsastajaa. Takajalkojen liike pitäisi suuntautua vähitellen hevosen mahan alle, kunhan ratsastaja saa hevosen liikkumaan kootumpana. Ratsastajan on kevennettävä ravissa rauhallisesti ja tehtävä johdonmukaisesti puolipidätteitä. (Kuva 5.) Hyvän ravin tekemiseen saattaa mennä paljon aikaa ja kouluttajan on jaksettava olla kärsivällinen, vaikka hevonen välillä tuntuisi vain juoksevan pois alta. (Sulkala 2003, 165.)

KUVA 5 *Johdonmukaisella työskentelyllä ravin tahti saadaan rauhalliseksi ja hevonen keskittymään tehtävään (Kuva: Karoma 2006).*

5.5.3 Laukka

Päätavoitteena on saada ex-ravuri tajuamaan, että laukka on toivottava ja positiivinen asia, eikä laukkaamisesta rangaista (Tikka 2003, 18). Ensimmäisillä kerroilla laukkaa nostettaessa voidaan hevosen tasapainoa koettaa horjuttaa, jolloin hevonen saattaa vahingossa nostaa laukan. Laukka nousee usein helpoimmin ravista kaarteessa tai kulmassa. Ravi pitää saada mahdollisimman tasapainoiseksi ennen nostoa. (Sulkala 2003, 166.)

Ratsastaja ei saa reagoida negatiivisesti vaikka hevonen lähtisi laukkaamaan lujaa tai väärää laukkaa. On varottava, ettei vahingossa vedä noston yhteydessä hevosta suusta, jolloin se yleensä siirtyy takaisin raviin. Hevosta on kiitettävä äänellä kun se siirtyy laukkaan, vaikka se ei aluksi tapahtuisi kovin kauniisti. Alusta asti kannattaa muistaa antaa laukannoston yhteydessä oikeat laukka-avut, jotta hevonen oppisi yhdistämään avut ja askellajin. (Tikka 2003, 18.)

Muutamien ensimmäisten laukkakertojen jälkeen hevoselta voidaan alkaa vaatia kierroksen suuntaista oikeaa laukkannostoa. Nostoja kannattaa tehdä paljon, koska siirtymiset kehittävät hevosen tasapainoa ja saavat sen takajalat toimimaan paremmin (Kuva 6). (Sulkala 2003, 166.) Laukkannostot kehittävät myös hevosen lihaksistoa, ja vähitellen hevonen pystyy laukkaamaan kootumpana ja rauhallisempaa laukkaa.

KUVA 6 Entinen ravuri laukkannostotyöskentelyssä (Kuva: Karoma 2005).

On hyvin hevoskohtaista, kuinka hyvän laukan entinen ravuri pystyy kehittämään. Osalla laukan tahti ei tule koskaan olemaan hyvä, vaikka nostot sujuisivat mallikkaasti. Suomenhevoselle laukkannostojen opettaminen on yleensä melko helppoa, koska ravisuunnankaan suomenhevosilta ei ole saatu kovin hyvin karsituksi laukkoja pois.

6 KYSELYTUTKIMUS SUOMENHEVOSRATSUJEN OMISTAJILLE

6.1 Kyselyn tarkoitus

Kyselytutkimuksella pyrittiin saamaan tietoa suomenhevosratsun nykytilasta. Suomen Hippos ry halusi kartoittaa suomenhevosratsujen omistajien ja kouluttajien mielipiteitä, jotta tulevaisuudessa voitaisiin tehdä työtä mahdollisten ongelmakohtien ratkaisemiseksi. Kyselyn osaluokkia olivat yhteistyötahojen toimivuus, kilpailutoiminta, kouluttaminen ja suomenhevosaines. Lisäksi kysyttiin tiettyjä taustatietoja.

Tämä kysely suoritettiin Suomenhevonen 100 v -juhlavuoden puitteissa, ja kysely toimi esiselvityksenä Suomenhevosen tulevaisuus -hankkeelle. Yhtenä tärkeimmistä näkökohdista oli kysymys suomenhevosille suunnattujen kilpailujen ja valmennusten tarpeellisuudesta. Ihmisten mielipiteiden perusteella voidaan harkita, onko tulevaisuudessa tarvetta useammille suomenhevoskilpailuille ja -valmennuksille.

6.2 Tutkimuksen suorittaminen

Kysely lähetettiin 200 suomenhevosen omistajalle helmikuun 2007 alkupäivinä. Kysely tehtiin lomakemuotoisena kirjekyselynä (Liite 1), lisäksi mukaan liitettiin saatekirje (Liite 2) ja palautuskuori, jonka postimaksu oli valmiiksi maksettu. Vastausaikaa annettiin kaksi viikkoa. Kyselyyn vastanneiden kesken ilmoitettiin arvottavaksi kaksi kappaletta VIP-lippuja Suomenratsujen Kuninkaalliset -tapahtumaan Ypäjälle ja lisäksi kolme kappaletta Suomenhevonen 100 v -juhlavuosituotteita.

Otanta tehtiin ratsusuunnalle kantakirjattujen suomenhevosten jälkeläisten omistajista viimeisen kolmen vuoden ajalta. Suomen Hippos ry teki 300 hevosenomistajan otannan, joista vielä satunnaisesti karsittiin 100 pois.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET JA NIIDEN ANALYSOINTI

7.1 Vastausten määrä

Kahdestasadasta lähetetystä kyselystä palautui 124 kappaletta. Vastausprosentiksi tuli näin ollen 62 %. Vastauksia tuli melko paljon vielä viimeisen palautuspäivän jälkeen ja nämäkin vastaukset on otettu huomioon tuloksissa. Tämän perusteella on mahdollista, että vastausaika oli hieman liian lyhyt, toisaalta rajoitettu vastausaika motivoi ihmisiä vastaamaan heti kirjeen saatuaan. Osaltaan hevosenomistajien vastausintoon on varmasti vaikuttanut aiheen omakohtaisuus ja mielenkiintoisuus, toisaalta arvottavat palkinnot ovat voineet innostaa vastaamaan. Kyselyn lähettämisaikana pääpalkinto ei ollut vielä selvillä, joten tietoa siitä ei saatu laitettua saatekirjeeseen. Voidaankin miettiä, olisiko vastauksia tullut vielä enemmän, jos pääpalkinto olisi määritelty saatekirjeeseen.

Vastausten määrään on voinut vaikuttaa myös itse otannan oikeellisuus. Otanta tehtiin hevosenomistajista, jolloin joukkoon on tullut myös henkilöitä, jotka eivät käytännössä tee mitään nimissään olevan hevosen kanssa. Osa näistä on voinut jättää kokonaan vastaamatta, tai kysely on siirretty sille henkilölle, joka vastaa hevosen hoidosta ja liikuttamisesta. Ammattimaisesti suomenhevosta ratsastavia tai kansallisella tasolla kisaavia henkilöitä otannassa ei kovin montaa ollut, koska nämä henkilöt eivät välttämättä omista hevosia, vaan kilpailevat muiden hevosilla. Näiden ihmisten mielipiteitä olisi ollut mukava saada enemmänkin.

Mukaan oli eksynyt myös muutama ravihevosta kasvattava henkilö, joilla ei ollut mitään kokemuksia ratsupuolelta.

7.2 Taustatiedot

Taustatietoja käsitteleviä kysymyksiä olivat kysymykset 1-8. Näiden kysymysten tarkoituksena oli saada selville perustietoja vastaajista ja heidän yhteytensä suomenhevosiin ja hevosalaan yleensäkin.

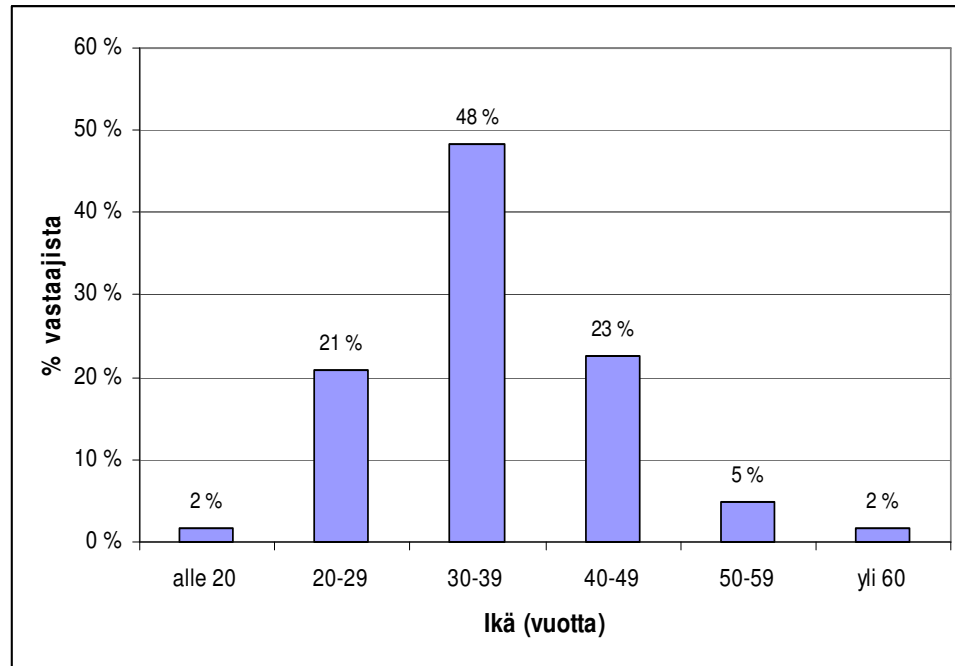
7.2.1 Vastaajan sukupuoli

Kaikista 124 vastaajasta naisia oli 118 henkilöä eli 95 % ja miehiä kuusi henkilöä eli 5 %. Sukupuolijakauma oli hyvin pitkälti odotetun kaltainen, suomenhevosratsupuolella vaikuttavista henkilöistä suurin osa on naisia. Hieman useampien miesten vastaus olisi ollut toivottavaa, tässä tilanteessa ei voida tehdä sukupuolien välistä mielipidevertailua.

Otannassa oli melko paljon mieshenkilöitä, mutta saattaa olla, että nämä miehet toimivat vain hevosenomistajina, eivätkä käytännössä työskentele hevosten parissa. Suomenhevosratsuja olisikin hyvä tuoda paremmin esiin myös miesratsastajille. Toisaalta taas voidaan miettiä, saako suomenhevosten tämänhetkinen pääratsastajakunta eli naiset tarpeeksi huomiota ja tilaisuuksia näyttää kykynsä.

7.2.2 Vastaajan ikä

Vastaajan ikää kysyttäessä annettiin kuusi ikävälivaihtoehtoa; alle 20 vuotta, 20-29 vuotta, 30-39 vuotta, 40-49 vuotta, 50-59 vuotta ja yli 60 vuotta. Pääosa vastaajista eli 92 % oli ikäväliltä 20-49 vuotta; prosentit jakautuivat niin että 20-29 -vuotiaita oli 21 %, 30-39 -vuotiaita oli 48 % vastaajista ja 40-49 -vuotiaita 23 %. Ikävaihtoehtojen ääripäitä edusti alle 10 % vastaajista. (Kuva 7.)

KUVA 7 Vastaajien ikäjakauma

Huomioon on otettava, että otanta on tehty suomenhevosratsuja omistavista henkilöistä. Aivan nuorilla ihmisillä ei usein ole mahdollisuutta hankkia omaa hevosta, mutta iän lähestyessä kolmeakymmentä monen elämäntilanne on sopiva oman hevosen hankinnalle. Jos otanta olisi ollut toisenlainen, mukaan olisi voitu saada enemmän iältään kahdenkymmenen lähellä olevia henkilöitä. Heitä voi kuitenkin olettaa suomenhevosratsastajissa olevan enemmän kuin tämä tutkimus antaa ymmärtää.

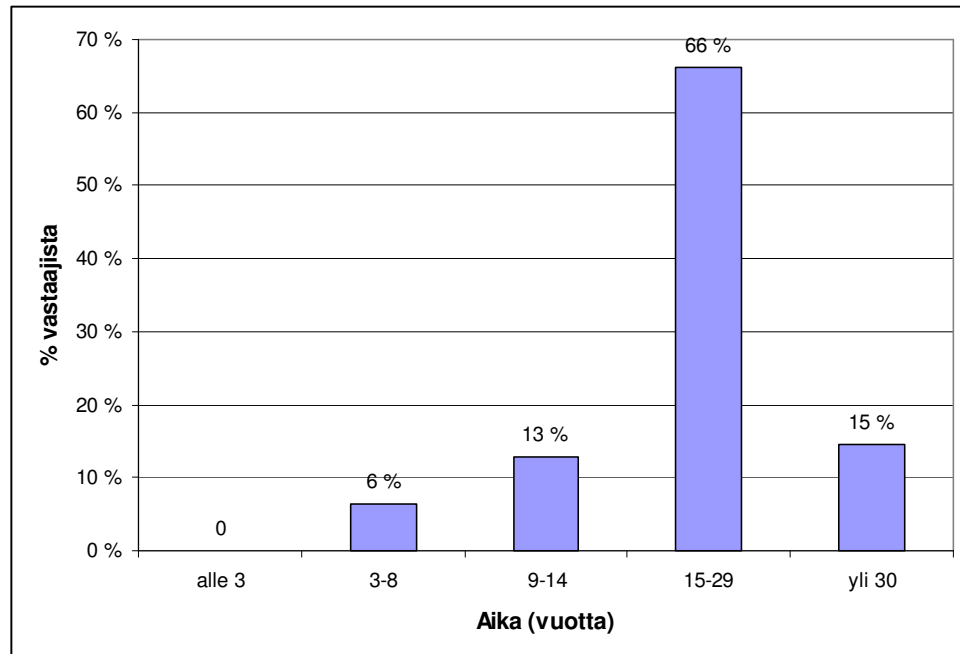
Suomenhevosratsuja ajatellen suurin kohderyhmä tuntuisi tämän kyselyn perusteella olevan 30-39 -vuotiaat naiset. Tämän ikäluokan toivomia palveluja kannattaisi siis kehittää ja yleensäkin miettiä onko näillä ihmisillä erityistoiveita esimerkiksi leirien ja valmennusten suhteen. Toisaalta voidaan miettiä, miten muutkin ikäryhmät, sekä nuoret että yli 50 -vuotiaat, saataisiin kiinnostumaan suomenhevosratsuista. Suomenhevonen monipuolisena rotuna soveltuisi hyvin erityyppisiin ratsastustarkoituksiin ja eri elämäntilanteissa oleville ihmisille.

7.2.3 Toimiminen hevosalalla

Tällä kysymyksellä selvitettiin vastaajien hevosten parissa harrastaman tai työskentelemän ajan pituutta. Tarkoituksena oli saada selville, ovatko suomenhevosratsujen kanssa työskentelevät ihmiset pitkän linjan hevosihmisiä, vai vasta äskettäin asiasta innostuneita. Vaihtoehdot oli jaettu vuosiryhmiin; alle 3 vuotta, 3-8 vuotta, 9-14 vuotta, 15-29 vuotta ja yli 30 vuotta.

Selkeästi suurin osa eli 66 % vastaajista oli toiminut hevosalalla 15-29 vuotta. Toiseksi eniten oli yli 30 vuotta harrastaneita eli 15 %, ja

kolmanneksi eniten 9-14 vuotta harrastaneita eli 13 % vastaajista. 3-8 vuotta hevosten parissa olleita oli vain 6 % vastaajista. Kukaan kyselyn palauttaneista ei ollut toiminut hevosten parissa alle kolmea vuotta. (Kuva 8.)

KUVA 8 Toimiminen hevosalla

Tämänkin kysymyksen tuloksiin on varmasti vaikuttanut otannan valinta. Ihmiset toimivat usein hevosten parissa useamman vuoden ennen kuin hankkivat omia hevosia. Otannassa taas oli pelkästään suomenhevosiä omistavia ihmisiä, joten on oletettavaa, että suurimmalla osalla taustalla on jo vuosia hevoskokemusta. On tietenkin hyvä, että hevosia omistavilla ihmisillä on vankka kokemus hevosalasta, koska se yleensä takaa paremmat tiedot ja taidot pitää hevosia.

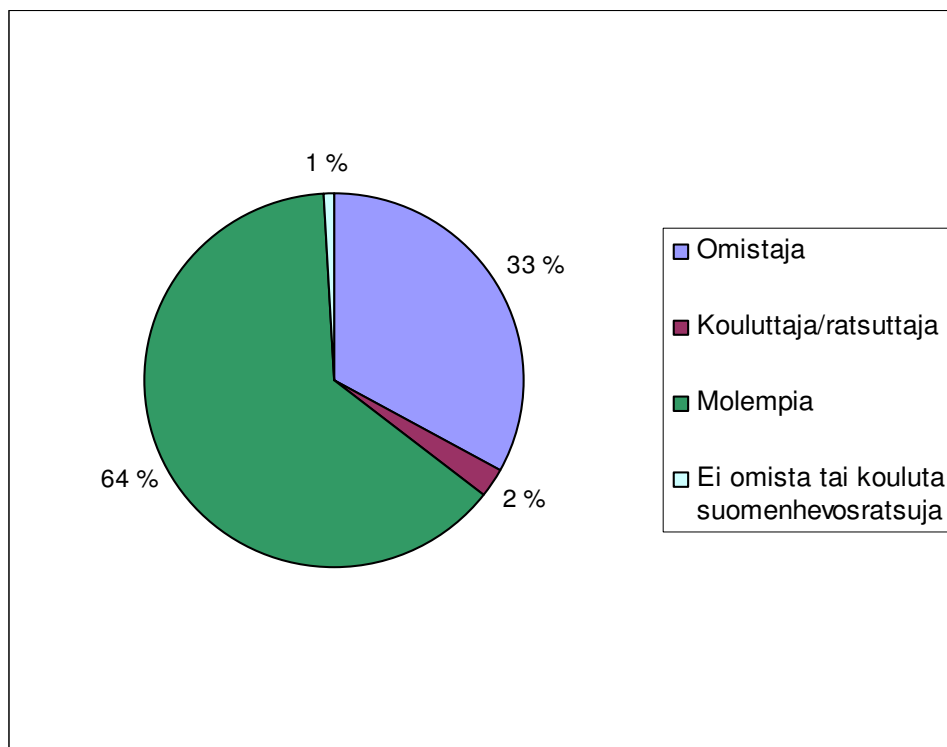
Nuorien vastaajien melko vähäinen määrä vaikuttaa siihen, että alle 8 vuotta alalla toimineita henkilöitä on vain vähän. Vanhempiin ikäryhmiin kuuluvat vastaajat ovat tietysti ehtineet harrastaa hevosia jo pitempään, jos ovat aloittaneet harrastuksen nuorina.

7.2.4 Omistajana tai kouluttajana toimiminen

Vastaajilta kysyttiin, toimivatko he suomenhevosratsujen omistajina, kouluttajina ja ratsuttajina tai molempia. Omaan kohtaan oli myös mahdollisuus rastittaa ”en omista tai kouluta suomenhevosratsuja”. Lisäksi kysyttiin syytä, jos vastaaja rastitti viimeksi mainitun kohdan.

Suurin osa vastaajista eli 64 % ilmoitti toimivansa sekä suomenhevosten omistajana että kouluttajana ja ratsuttajana. Pelkästään omistajaksi ilmoitti itsensä 33 % vastaajista. (Kuva 9.) Henkilöitä, jotka toimivat kouluttajina ja ratsuttajina, mutta eivät omista suomenhevosiä oli 2 % vastaajista. 1 %

ilmoitti, ettei omista tai kouluta suomenhevosratsuja. Tässä tapauksessa kysessä oli suomenhevosravureita valmentava henkilö.

KUVA 9 Toimiminen suomenhevosratsujen omistajana ja kouluttajana

Vain pieni osa vastaajista toimi suomenhevosten kouluttajana omistamatta yhtään suomenhevosta. Toisaalta sellaisia omistajia oli melko paljon, jotka eivät itse kouluta hevosiaan. Herääkin kysymys, mikä taho kouluttaa näiden ihmisten hevoset. Pääosa vastaajista kuitenkin sekä omistaa että kouluttaa hevosia. Tämä kysymys jättää kuitenkin avoimeksi sen, kouluttavatko nämä 64 % vastaajista vain omia hevosiaan, vai myös muiden omistuksessa olevia hevosia. Oman hevosen kouluttaminen on enemmän harrastepohjalla, kun taas vieraiden hevosten kouluttamisesta yleensä maksetaan. Otannasta johtuen henkilöitä, jotka eivät omista tai kouluta suomenhevosratsuja oli vähän, koska otanta tehtiin nimenomaan suomenhevosratsujen omistajista.

7.2.5 Ammattimaisuus

Selvitettäessä suomenhevosratsujen omistajien ammattitaitoa ja koulutusta tietoa saatiin kahden eri kysymyksen avulla. Ensin kysyttiin määrittelevätkö ihmiset oman toimintansa ammattimaiseksi vai harrastukseksi, sitten kysyttiin onko ihmisillä hevostalouden koulutus.

Kyselyyn vastanneista 124 ihmisestä 90 kappaletta eli 73 % ilmoitti toimivansa suomenhevosten kanssa harrastuksena ja 34 kappaletta eli 27 % ammattimaisesti. Kyselyssä ei kuitenkaan varsinaisesti määritelty

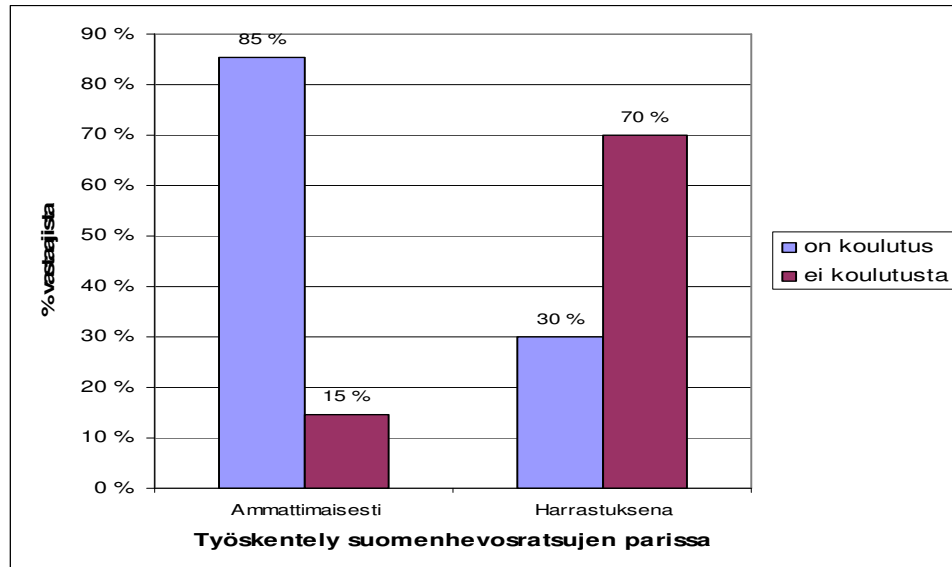
sitä, mikä tekee toiminnasta ammattimaista, joten ihmiset ovat saattaneet ajatella käsitteen ammattimaisuus eri tavoilla.

Hevostalouteen liittyvä koulutus oli vastaajista 56 kappaleella eli 45 prosentilla ja koulutusta ei ollut 68 kappaleella eli 55 prosentilla. Melko monella suomenhevosratsujen omistajista siis on jonkin tasoinen alaan liittyvä koulutus. Kysyttäessä koulutuksen laatua tai opintonimikettä vastaukseksi saatiin laaja kirjo erilaisia opintoja. Selkeästi eniten edustettuina olivat hevosenhoitajat, ratsastuksenohjaajat ja ratsastuksenopettajat. (Taulukko 1.) Monella vastaajista oli useampi erilainen hevostalouteen liittyvä koulutus suoritettuna.

TAULUKKO 1 *Vastaajien ilmoittamia koulutuksia ja opintonimikkeitä*

Koulutus	Vastaajia (kpl)
Hevosenhoitaja	17
Ratsastuksenohjaaja	12
Ratsastuksenopettaja	11
Agrologi (AMK)	7
Harrasteohjaaja	6
Eläinlääkäri	4
Hevoshieroja	4
Ratsastusterapeutti	3
Ravivalmentaja	2
Tallimestari	2
Karjanhoito/maatalouslomit	2
Kengittäjä	2
Agronomi	1
Hevosmetsuri	1
Remonttiratsastaja	1
Yhteensä	75

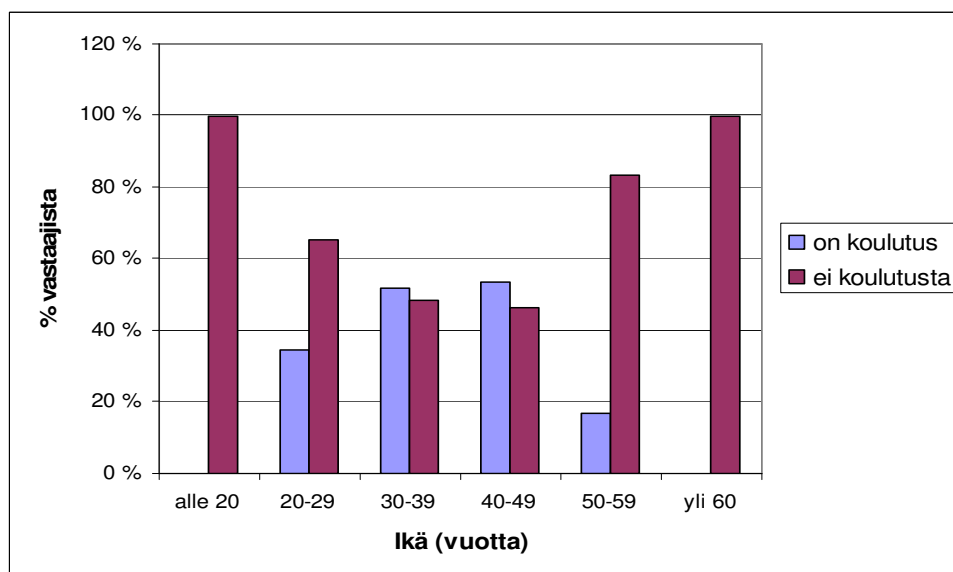
Vastaajien ilmoittamaa toiminnan ammattimaisuutta verrattiin myös heidän ilmoittamaansa hevostalouden koulutukseen tai sen puutteeseen. Vastaajista, jotka ilmoittivat toimivansa hevosten parissa ammattimaisesti, oli 85 prosentilla hevostalouteen liittyvä koulutus. Vain 15 % toimi ammattimaisesti ilman mitään hevostalouden koulutusta. Harrastuksena suomenhevosten parissa toimivilla henkilöillä pääosalla eli 70 prosentilla ei ollut hevosalan koulutusta. (Kuva 10.)

KUVA 10 Toiminnan ammattimaisuuden ja hevosalalle kouluttautumisen vertailu

Hevostaloutta ammatikseen harjoittavilla on nykyään siis hyvä koulutus pohja. Opinnoissa saadut tiedot ja taidot parantavat mahdollisuuksia suoriutua hyvin tallinpidosta sekä hevosten kasvattamisesta ja kouluttamisesta. Näitä ammattilaisia tarvitaan, koska harrastajista suurin osa on ilman alan koulutusta. Harrastajat tarvitsevat osaavaa opetusta ja apua hevostensa kanssa, jotta nämäkin hevoset toimisivat parhaalla mahdollisella tavalla.

Eri ikäluokissa hevosalalle on kouluttauduttu hyvin eri tavalla. Alle 20 - ja yli 60 -vuotiaiden vastaajien joukossa ei ollut yhtäkään alan koulutuksen omaavaa henkilöä. 30-39 -vuotiaista 52 % ja 40-49 -vuotiaista 54 % omasi hevosalan koulutusta. Nämä olivatkin ainoat ikäluokat, joissa alalle kouluttautuneita oli enemmän kuin kouluttautumattomia. (Kuva 11.)

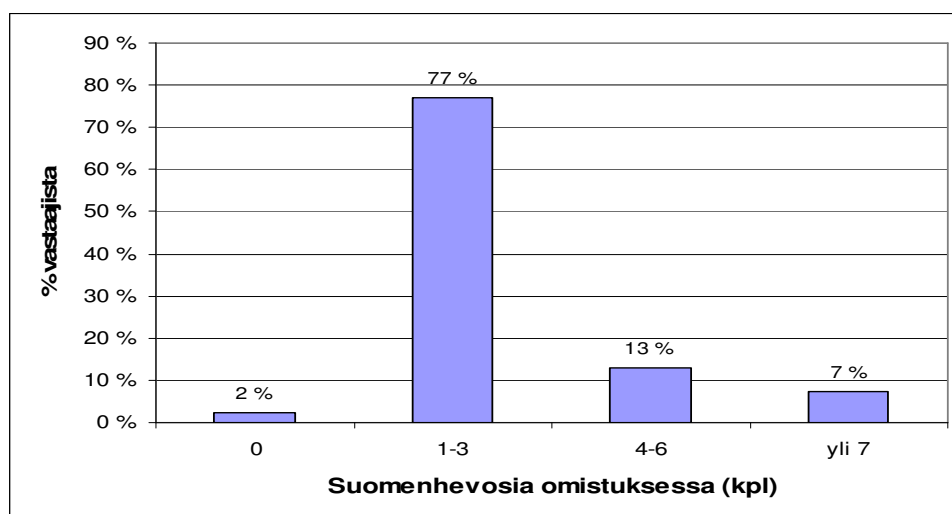
KUVA 11 Hevosalalle kouluttautuminen eri ikäryhmissä

Koulutusta omaavien määrät eri ikäluokissa vaihtelevat jo senkin takia, että vasta nuorempien ikäluokkien aikana hevostalouden koulutus on kasvattanut suosiotaan. 50 -vuotiaat ja tätä vanhemmat eivät todennäköisesti ole ainakaan nuorena käyneet hevosalan koulutusta, toisaalta opintojen suorittaminen vanhempanakin olisi mahdollista. Nuorimmissa ikäluokissa taas ei vielä ole välttämättä ollut mahdollista suorittaa koulutusta, vaan se on vasta edessäpäin. 30-49 -vuotiaat ovat tällä hetkellä parhaiten hevosalalle kouluttautuneita ja juuri se ryhmä, joka tällä hetkellä tekee pääosan hevostalouden töistä. Tämän ikäluokan ihmiset toimivat talliyrittäjinä, ratsastuksenopettajina, kengittäjinä ja muissa vastaavissa ammateissa.

7.2.6 Omistuksessa tai koulutuksessa olevien suomenhevosratsujen määrä

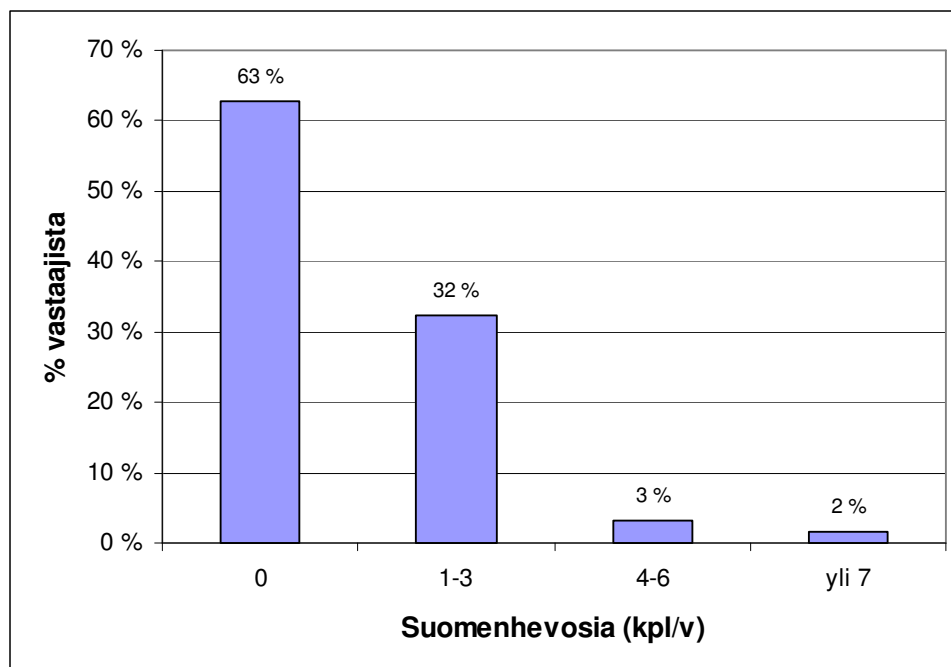
Vastaajalta kysyttiin hänen omistuksessaan olevien suomenhevosratsujen määrää, sekä muiden omistuksessa olevien koulutettavien tai ratsastettavien suomenhevosten keskimääräistä vuotuista määrää. Vaihtoehtoina olivat nolla, yhdestä kolmeen, neljästä kuuteen tai yli seitsemän hevosta. Kysymyksessä ei määritelty tarkemmin suomenhevosratsua, joten tähän saatettiin lukea mukaan myös varsoja ja nuoria hevosia.

Ainoastaan kaksi prosenttia vastaajista ilmoitti, ettei omista lainkaan suomenhevosratsuja. Suurin osa eli 77 % vastaajista omisti 1-3 suomenhevosratsua, 4-6 ratsua oli 13 prosentilla ja yli seitsemän ratsua 7 prosentilla vastaajista. (Kuva 12.) Keskimäärin ihmisillä siis on yhdestä kolmeen suomenhevosratsua. Tässä ei kylläkään tarkalleen tiedetä, miten vastaajat luokittelivat hevosensa ratsuihin tai muihin hevosiin. Harvalla ei ollut lainkaan suomenhevosratsuja, mutta nämäkin yleensä ratsastivat tai kouluttivat muiden omistuksessa olevia hevosia. Yli neljä omaa suomenhevosratsua oli vain 20 prosentilla vastaajista, näistäkin osa saattaa olla suomenhevosia kasvattavia henkilöitä, jolloin siitoshevosia voi olla useita. Yhdellä perheellähän voi olla useitakin suomenhevosia, mutta jos hevoset ovat eri perheenjäsenten nimissä, kaikki hevoset eivät vaikuta tässä yhden henkilön vastaukseen.

KUVA 12 Vastaajien omistamien suomenhevosratsujen määrä

Muiden omistamia suomenhevosratsuja vastaajilla oli koulutettavana melko vähän. Enemmistöllä eli 63 prosentilla ei ollut ollenkaan vieraita suomenhevosratsuja ratsastettavana. Yhdestä kolmeen vierasta ratsua oli 32 prosentilla vastaajista, neljä ratsua tai enemmän oli yhteensä vain 5 prosentilla vastaajista. (Kuva 13.)

KUVA 13 *Muiden omistamia suomenhevosratsuja koulutettavana tai ratsastettavana keskimäärin vuosittain*

Ihmiset pitäytyvät ilmeisesti mieluiten omissa hevosissaan, eivätkä kouluta muiden hevosia. Tämä on tietysti positiivinen asia, jos ihmiset eivät koe omaavansa riittävästi aikaa tai taitoa muiden hevosten kouluttamiseen. Toisaalta herää kysymys, onko sellaisia henkilöitä Suomessa riittävästi, jotka tarvittaessa avustavat hevosen kouluttamisessa. Näitä ammattilaisia kun joka tapauksessa tarvitaan. Muutama kyselyyn vastanneista henkilöistä onkin keskittynyt kokonaan muiden omistuksessa olevien suomenhevosten ratsastamiseen, eikä pidä ollenkaan omia suomenhevosia.

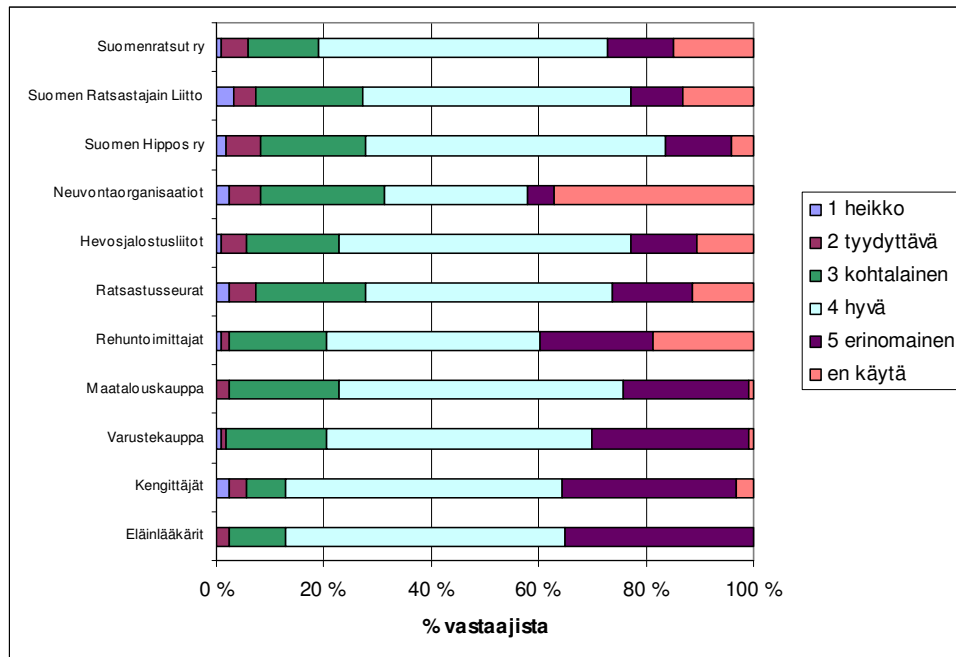
7.3 Yhteistyötahot

Yhteistyötahoja käsittelevät kysymykset 9-12. Tarkoituksena oli selvittää, ovatko suomenhevosihmiset tyytyväisiä yhteistyötahoihin ja näiden kanssa tapahtuvan toiminnan sujuvuuteen.

7.3.1 Yhteistyön onnistuminen eri tahojen kanssa

Vastaajia pyydettiin arvioimaan yhteistyön toimivuutta yhdentoista eri yhteistyötahon kanssa. Asteikko oli yhdestä viiteen niin, että 1 tarkoitti heikkoa ja 5 erinomaista arvosanaa. Vastaaja sai myös rastittaa kohdan ”en käytä”, jos hän ei tarvitse kyseistä palvelua.

Hevosalan järjestöjen arvosanojen keskiarvot vaihtelivat välillä kohtalainen - hyvä. Keskiarvoltaan parhaan arvosanan saivat Suomenratsut ry ja hevosjalostusliitot arvosanalla 3,8. Seuraavaksi parhaiten pärjäsivät ratsastusseurat, Suomen Hippos ry ja Suomen Ratsastajainliitto (SRL) keskiarvolla 3,7. Neuvontaorganisaatioiden, joilla tässä tarkoitetaan muun muassa ProAgriaa ja TE-Keskuksia, keskiarvo oli vain 3,4. Kolmekymmentäyksi prosenttia vastaajista ilmoitti, etteivät he käytä neuvontaorganisaatioiden palveluja. Seuraavaksi suurin määrä, eli 15 % vastaajista ei osallistu Suomenratsut ry:n toimintaan. Vastaava luku muiden järjestöjen kohdalla on Suomen Ratsastajainliitolla 13 %, hevosjalostusliitoilla ja ratsastusseuroilla 11 % ja Suomen Hippos ry:llä 4 %. (Kuva 14.)

KUVA 14 Yhteistyön sujuminen eri hevostalouteen liittyvien tahojen kanssa

Yli puolet vastaajista ilmoitti yhteistyön hevosalan järjestöjen kanssa sujuvan vähintään kohtalaisesti tai sitä paremmin. On siis ilmeistä, että järjestöjen toiminnassa on paljon hyvää, mutta kehittämisen varaakin varmasti on. Kaikki vastaajat eivät kokeneet tarpeelliseksi käyttää ratsastusseurojen ja Suomenratsut ry:n palveluja. Näiden yhdistysten jäsenenä ei tietenkään ole pakko olla, mutta toisaalta ne tarjoavat paljon hyvää ratsuihmisille, muun muassa valmentautumis- ja kilpailumahdollisuuksia ja tapaturmavakuutuksen. Melko erikoista oli, että löytyi niinkin monta ihmistä, jotka eivät käytä Suomen Ratsastajainliittoa ja Suomen Hipposta. Suomenhevosratsuja omistavat ihmiset ovat kuitenkin jo hevosen omistamisen puolesta tekemisissä Hippoksen kanssa. Jos he vielä kilpailevat ratsuillaan, he ovat tekemisissä myös SRL:n kanssa. Hevosjalostusliittoja ihmiset eivät välttämättä käytä, jos he eivät itse kasvata hevosia.

Ainoan selkeästi huonomman arvosanan saivat neuvontaorganisaatiot, mutta tämä saattaa osaltaan johtua siitä, että käsite koettiin hevosalalla

melko vieraaksi. Tästä johtuu varmasti myös kyselyn suurin palvelua käyttämättömien henkilöiden määrä. Neuvontaorganisaatioiden käyttö olisi kuitenkin hevostaloudessakin hyväksi koko ajan muuttuvan maatalous- ja tukipolitiikan takia. Usein kuulee, että hevostallit ovat vähiten tietoisia esimerkiksi ympäristömääräyksistä ja eläintuista. Voidaankin miettiä, miten neuvontaorganisaatioiden toimintaa voitaisiin tuoda paremmin esiin hevosihmisille ja samalla antaa toiminnasta positiivisempi kuva.

Kaupalliset tahot arvostettiin vähän järjestöjä korkeammalle. Keskiarvoltaan parhaan arvosanan sai varustekauppa arvolla 4,1. Maatalouskaupan ja rehuntoimittajien arvosana oli tasan 4. Kaikkien näiden kolmen arvosana oli näin ollen vähintään hyvä. Kukaan vastaajista ei arvioinut maatalouskauppaa arvosanalla heikko. Rehuntoimittajia ei käyttänyt ollenkaan 19 % vastaajista, vastaava luku maatalouskaupalla ja varustekaupalla oli 1 %.

Rehujen suhteen osa vastaajista on varmasti ollut omavaraisia, joten heillä ei ole ollut tarvetta ostaa niitä vierailta tahoilta. Rehuntoimittajia tarvitsevien mielipiteet olivat melko positiivisia, joten ilmeisesti tuottajien ja kuluttajien välinen yhteistyö toimii. Viime vuosina on erityisesti panostettu laadukkaan hevosheinän tuottamiseen ja markkinointiin. Tätä pyritään ylläpitämään ja kehittämään tulevaisuudessakin, lisäksi kannattaisi huomioida myös esimerkiksi kauran tuotanto ja käyttö.

Maatalouskauppaa käyttivät lähes kaikki vastaajat ja he olivat myös tyytyväisiä saamaansa palveluun. Nykyään maatalouskaupasta ostetaan paljon erilaisia valmisrehuja ja hevosvarustekauppa on tullut osaksi liikkeiden valikoimaa. Maatalouskaupan erikoistuesssa myös hevostarvikkeisiin on otettava huomioon henkilökunnan osaaminen tällä alalla. Usein maatalouskaupassa työskentelevät henkilöt ovat tottuneempia myymään koneita ja lannoitteita kuin hevostarvikkeita. Kuitenkin olisi tärkeää, että myyjät osaisivat neuvoa myös esimerkiksi hevosten rehuja valittaessa.

Varustekaupan toimintaan vastaajat olivat hyvin tyytyväisiä. Varustekaupathan ovat alan erikoisliikkeitä, joten henkilökunnalta löytyy yleensä taitoa ja tietoa palvella asiakkaita.

Eläinlääkäreiden ja kengittäjien kanssa tehtävää yhteistyötä pidettiin kyselyssä kaikkein toimivimpana. Kaikki vastaajat käyttivät eläinlääkäreiden palveluja ja vain kolme prosenttia vastaajista ei käyttänyt kengittäjiä. Arvosanojen keskiarvo oli kengittäjillä 4,1 ja eläinlääkäreillä 4,2. Kukaan ei arvioinut yhteistyötä eläinlääkäreiden kanssa arvosanalla heikko.

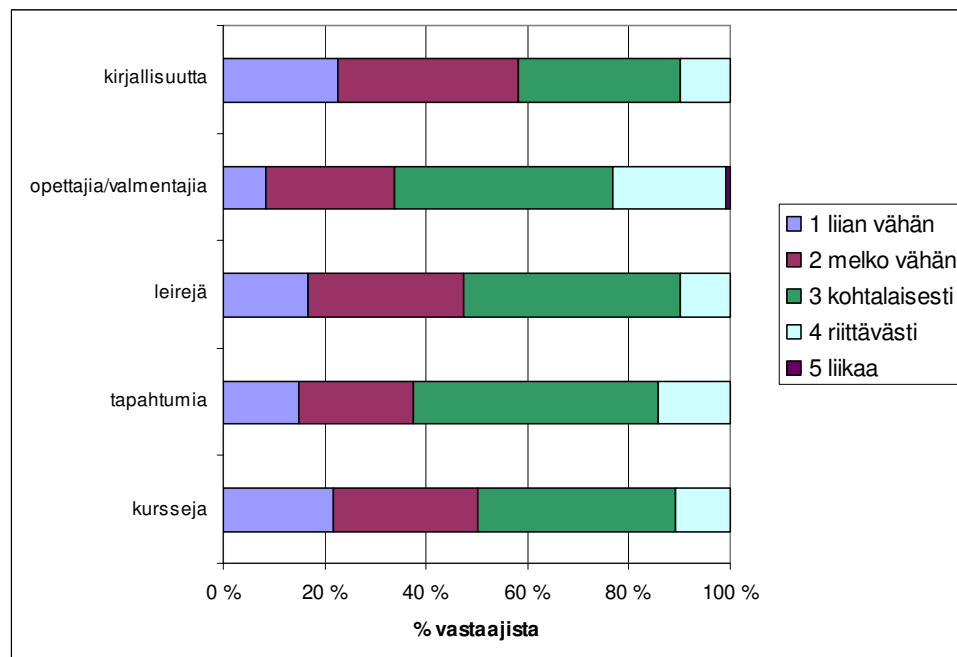
Suomenhevosratsuja omistavista ihmisistä vai harva ilmoitti kengittävänsä hevosensa itse. Suurin osa vastaajistahan oli naisia, joten tämä varmasti vaikuttaa siihen, että niin monella ulkopuolinen taho suorittaa kengityksen. Varsinaisia kengitysopinnot suorittaneita henkilöitä vastaajissa oli vain kaksi (Taulukko 1). Kyselyn vastausten perusteella ihmiset ovat tyytyväisiä kengittäjiinsä, vaikka käytännössä usein kuulee myös negatiivisia kommentteja tämän ammatin edustajista. Kengittäjä on

kuitenkin melko epätarkasti määritelty ammatti. Kuka tahansa voi kutsua itseään kengittäjäksi, on sekä koulun käyneitä että itseoppineita seppiä ja heidän ei ole pakko kuulua mihinkään rekisteriin tai yhdistykseen. Näin ollen asiakkaiden kokemukset kengittäjistä yleensä poikkeavat toisistaan melko paljon.

7.3.2 Suomenhevosratsukoiden tarpeisiin suunnatut palvelut

Hevosnomistajilta kysyttiin mielipidettä suomenhevosratsuihin liittyvien toimintojen ja palvelujen saatavuudesta. Vastajat antoivat arvionsa asteikolla yhdestä viiteen, jossa 1 tarkoitti liian vähän ja 5 liikaa.

Vastajista puolet oli sitä mieltä, että suomenhevosratsuja varten järjestettäviä kursseja on liian vähän tai melko vähän (Kuva15). Toisen puoliskon mielestä taas kursseja järjestetään kohtalaisesti tai riittävästi. Keskiarvoksi tuli 2,4. Tapahtumien määrään vastaajat olivat hieman tyytyväisempiä; 62 % vastaajista ilmoitti, että tapahtumia järjestetään kohtalaisesti tai riittävästi. Loput vastaajista olivat sitä mieltä, että tapahtumia on liian vähän tai melko vähän. Keskiarvoksi tuli 2,6. Hieman yli puolet, eli 53 % vastaajista katsoi suomenhevosleirejä pidettävän kohtalaisesti tai riittävästi. Leirien keskiarvona oli 2,5. Suomenhevosta valmentavia opettajia oli 65 prosentilla vastaajista kohtalaisesti tai riittävästi. Yksi prosentti vastasi opettajia ja valmentajia olevan jopa liikaa. Keskiarvosta tuli kysymyksen korkein eli 2,8. Alan kirjallisuutta oli 59 prosentin mielestä liian vähän tai melko vähän, loput olivat sitä mieltä että kirjallisuutta on kohtalaisesti tai tarpeeksi. Keskiarvoksi tuli 2,3.

KUVA 15 Vastaajien mielipide suomenhevosratsukoille suunnatun toiminnan ja palvelujen riittävydestä

Kysymyksessä tiedusteltiin myös parannusehdotuksia ja kommentteja edellä mainittujen asioiden suhteen. Koulutuksia, kursseja ja tapahtumia toivottiin järjestettäväksi enemmän ympäri Suomen, koska tällä hetkellä vastaajien mielestä toiminta keskittyy liiaksi Ypäjän seudulle. Erityisesti enemmän toimintaa toivottiin Pohjois- ja Itä-Suomeen. Valmennusten ja tapahtumien järjestämisen laajentaminen saikin ehdottomasti eniten kommentteja. Tähän liittyen toivottiin, että ratsastusseuratasolla ja alueellisesti tartuttaisiin paremmin toimeen, jotta suomenhevosille saataisiin enemmän valmentautumis- ja kilpailumahdollisuuksia. Näitä mahdollisuuksia kaipasivat myös harrasteratsastajat, jotka kokivat, että toiminta suunnataan nykyään liiaksi korkeammalla tasolla kilpaileville ratsukoille. Vastaajat kommentoivat myös sitä, että valtakunnalliset tapahtumat ovat usein harmillisesti päällekkäin.

Useampi vastaaja toivoi lisää suomenhevosleiritoimintaa kaiken ikäisille ja tasoisille ratsastajille ja ratsukoille. Leirejä ehdotettiin pidettäväksi ympäri vuoden, talvikaudella esimerkiksi viikonloppuisin. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että leirejä löytyy tällä hetkellä lähinnä niin kutsutuille tätiratsastajille ja kansallisen tason kilparatsastajat tarvitsisivat tehokkaampia valmennusleirejä.

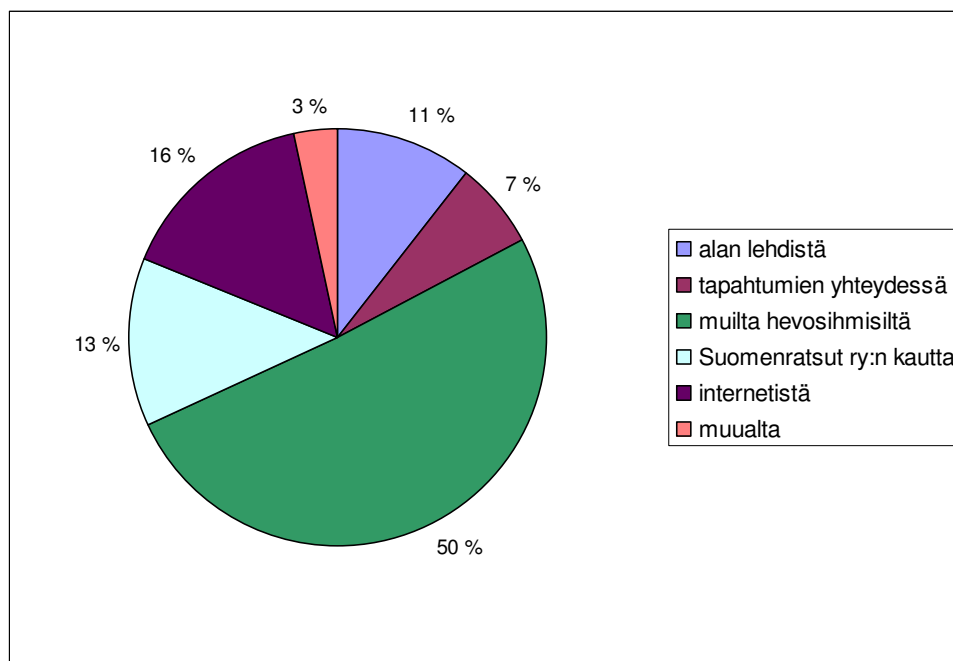
Suomenratsut ry:n toimintaa kiiteltiin, mutta samalla Suomenratsujen leirejä toivottiin vieläkin enemmän. Toivottiin myös, että Suomenratsut ry keräisi listan valmentajista, jotka ovat halukkaita valmentamaan suomenhevosratsukoita. Muuten erilaisilta hevosiin liittyviltä organisaatioilta toivottiin enemmän yhteydenpitoa hevosenomistajien suuntaan. Suomenhevosten jalostukseen liittyen haluttaisiin lisää koulutusta, samoin laatuarvosteluun valmistautuville haluttaisiin kurssitusta. Hevosten koulutukseen liittyvää suomenkielistä kirjallisuutta toivottiin lisää.

Kaikessa toiminnassa siis on vielä parantamisen varaa. Koska ratsastajia ja hevosia on niin monen tasoisia, pitäisi päästä kompromissiin, jossa kaikille olisi jotakin. Ratsastukseen liittyvät kurssin ja leirit olisi hyvä jakaa tasoryhmiin niin, että sekä harrastelijat että tosissaan kilpailevat saisivat toiminnasta hyötyä. Vaikka Ypäjä onkin keskeisessä asemassa Suomen hevostoiminnassa, toimintaa pitäisi saada enemmän myös muualle Suomeen. Kisa- ja valmennusmahdollisuuksia jää tällä hetkellä käyttämättä jo pitkien välimatkojen takia. Kaikki eivät näe kannattavaksi matkustaa esimerkiksi kilpailuja varten Pohjois-Suomesta Ypäjälle asti. Valmentajia varmasti on ympäri maata, mutta on eri asia löytävätkö ratsastajat ja valmentajat toisensa. Tiedotuksen parantaminen voisi tässä asiassa olla paikallaan.

Suomenhevosiä käsittelevää koulutuskirjallisuutta ei juuri ole. Voidaan miettiä onko se edes tarpeellista, koska suomenhevonon kuitenkin koulutetaan pitkälti samojen periaatteiden mukaan kuin muutkin rodut. Yleistä koulutuskirjallisuutta on olemassa, uusia maailmalla julkaistuja kirjoja tietenkin olisi hyvä saada suomeksi käännettynä.

7.3.3 Tiedonsaanti suomenhevosratsukoita opettavista valmentajista

Kyselyssä tiedusteltiin, mistä suomenhevosratsuja omistavat ihmiset saavat pääasiassa tietoa valmentajista. Monet vastaajista olivat rastittaneet useamman kuin yhden kohdan, vaikka tarkoitus oli valita yksi tärkein kohta. Vastauksista on siten otettu huomioon vain yksi vastaajaa kohden. Puolet vastaajista kokee saavansa parhaiten tietoa toisten hevosihmisten välityksellä. Seuraavaksi eniten eli 16 % vastaajista saa tietonsa internetistä, 13 % Suomenratsut ry:n kautta ja 11 % hevosalan lehdistä. Vain seitsemän prosenttia saa tietoa valmentajista tapahtumien yhteydestä. Kolme prosenttia vastaajista ilmoitti saavansa tietoja valmentajista muualta, mutta eivät osanneet sanoa mistä. (Kuva 16.)

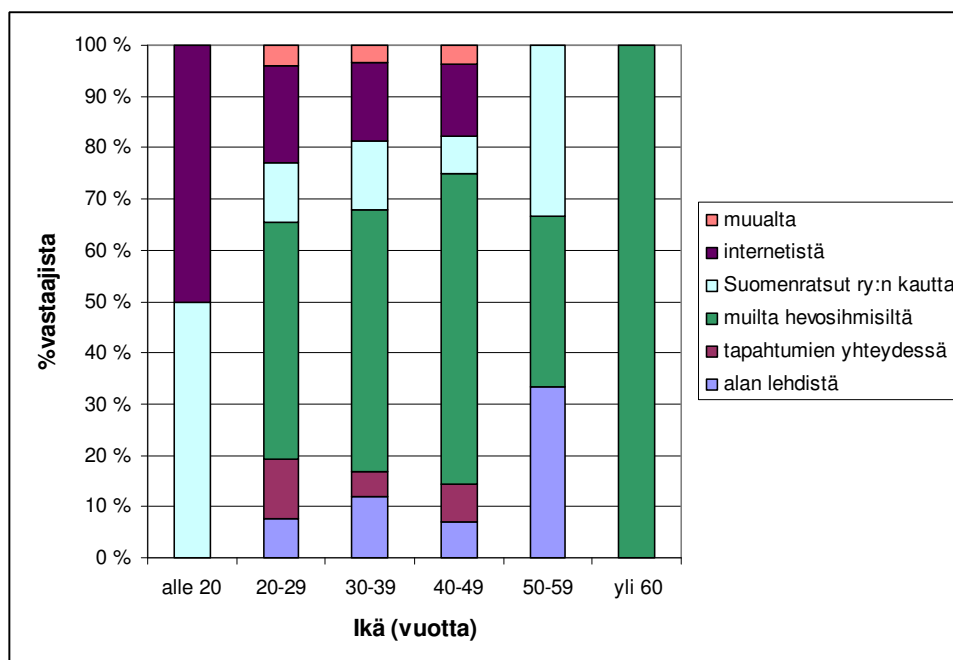
KUVA 16 Tiedonsaanti suomenhevosratsukoita opettavista valmentajista

Yleinen tiedottaminen ei ilmeisesti toimi kovin hyvin, koska ihmiset pääasiassa saavat tietonsa valmentajista puskaradion eli muiden hevosihmisten välityksellä. Tässä riskinä on se, että erityisesti negatiiviset huhut kulkevat nopeasti. Yhden ratsastajan huono kokemus yhdestä valmentajasta paisuu nopeasti huhujen myötä ja kohta muutkaan eivät halua käyttää kyseistä valmentajaa. Valmentajan sopiminen tietylle ratsukolle riippuu monesta eri asiasta, joten kaikille sopivia yleistyksiä on vaikea tehdä.

Suomenratsut ry:n kautta tietoa varmasti saisi, mutta ihmiset eivät välttämättä ole tottuneet käyttämään yhdistyksen palveluita. Internetistä saatavaan tietoon tulisi aina suhtautua tietyllä varauksella. Nykyään suosiotaan ovat kasvattaneet erilaiset keskustelusivustot, joille kirjoitetaan paljon kaikenlaista, mutta teksti ei aina vastaa totuutta. Näissä tapauksissa on hyvin vaikea arvioida tiedon totuuspohjaa. Tästä näkökulmasta katsottuna muilta ihmisiltä kasvokkain saatava tieto valmentajasta on luotettavampaa.

Hevoslehdissä ja tapahtumien yhteydessä tehtävää valmentajien markkinointia ja mainontaa voitaisiin tehostaa paljonkin. Hevoslehtien ja tapahtumien välityksellä tavoitetaan hyvin suuri osa ratsastajista. Erityisesti erilaisista valmennustapahtumista kannattaisi aina ilmoittaa lehdessä. Kisakutsuhan nykypäivänä yleensä löytyvät alan lehdistä. Toisaalta saattaa olla, että joillakin valmentajilla on jo tarpeeksi töitä ja he eivät edes halua lisää asiakkaita.

Verrattaessa vastaajan ikää ja tiedonsaantimenetelmää huomataan selvää vaihtelua eri ikäluokkien välillä. Yli kuusikymmentävuotiaat ilmoittivat saavansa tietoa valmentajista ainoastaan muilta hevosihmisiltä. Kaikki ikäluokat alle 20 -vuotiaita lukuun ottamatta saivat myös valmennustietoja muilta hevosihmisiltä. Alle 20 -vuotiaat taas luottivat internetiin ja Suomenratsut ry:n apuun. (Kuva 17.) Internetistä tietoa hakivat myös 20-49 -vuotiaat vastaajat. Alan lehtiä lukivat eniten 50-59 -vuotiaat vastaajat, mutta lehtiä luettiin jonkin verran jo kaksikymppisestä eteenpäin.

KUVA 17 Eri ikäluokkien menetelmät hankkia tietoa valmentajista

Eri ikäluokkien vaihtelevat tiedonhaketottumukset olisi hyvä ottaa huomioon valmennuksista ja valmentajista ilmoitettaessa. Yhdellä tavalla tehty ilmoitus ei välttämättä tavoita kaikkia tahoja. Tällä voidaan tietysti myös vaikuttaa, jos halutaan vain jonkin tietyn ikäryhmän henkilöitä valmennuksiin.

7.3.4 Valmentajien kiinnostus ja ammattitaito

Valtaosa vastaajista eli 79 % piti valmentajia kiinnostuneina ja ammattitaitoisina opettamaan suomenhevosia, loput 21 % oli sitä mieltä, että joko kiinnostusta tai ammattitaitoa tai molempia puuttuu. Vastaajat saivat esittää kommentteja valmentajien toiminnasta. Valmentajien

kiinnostus suomenhevosiä kohtaan riippuu vastaajien mukaan paljon valmentajasta. Jotkut valmentavat mielellään suomenhevosiä, toiset pitävät suomenhevosiä edelleen huonompana rotuna puoli- ja täysverisiin verrattuna. Parhaina pidettiin valmentajia, jotka ovat itsekin suomenhevosihmisiä. Suomenhevosen aliarvioiminen tai ylenkatsominen jakoi vastaajien mielipiteet. Osa vastaajista oli sitä mieltä, että valmentajista jotkut suhtautuvat suomenhevosiin negatiivisesti, eivätkä viitsi panostaa niiden opettamiseen. Kiinnostus vaihtelee myös sen mukaan, kuinka hyvän kapasiteetin hevonen omaa. Osa vastaajista taas katsoi valmentajien suhtautuvan yhtä hyvin kaiken rotuisiin hevosiin ja suomenhevostenkin kanssa on saatu osaavaa valmennusta.

Kommenteissa valmentajia pidettiin melko yleisesti ammattitaitoisina. Vastaajat olivat sitä mieltä, että valmentajien tulisi suhtautua hevosiin yksilöinä ja kyetä suhteuttamaan opetuksensa hevosen vaatimaan tasoon. Perustason valmentajia katsottiin suomenhevosille löytyvän helpommin kuin kilpatason valmentajia.

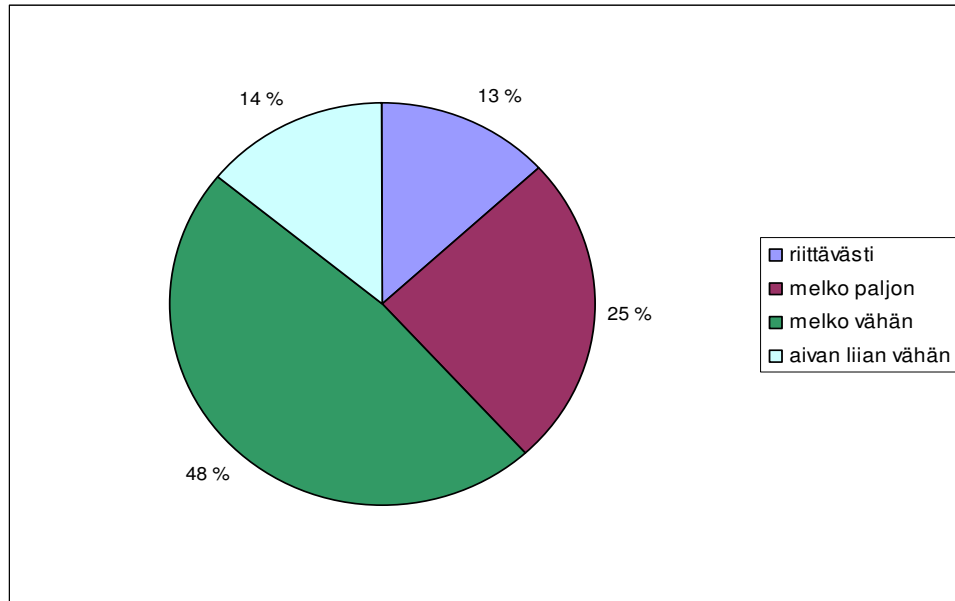
Mielenkiintoista on, että nykypäivänä valmentajien suomenhevosvastaisuus koetaan näinkin suureksi ongelmaksi. Olisiko valmentajien asenteita mahdollista muuttaa parempaan suuntaan, vai onko vain etsittävä niitä henkilöitä, jotka haluavat valmentaa suomenhevosiä? Kannattaisiko valmentajien koulutukseen liittää entistä enemmän suomenhevosiin liittyvää opetusta?

7.4 Kilpailutoiminta

Suomenhevosratsujen kanssa tapahtuvaa kilpailutoimintaa käsittelevät kysymykset 13-17. Kysymykset liittyivät suomenhevosten omiin kilpailuluokkiin ja suomenhevosen kisakäyttöön muihin rotuihin verrattuna.

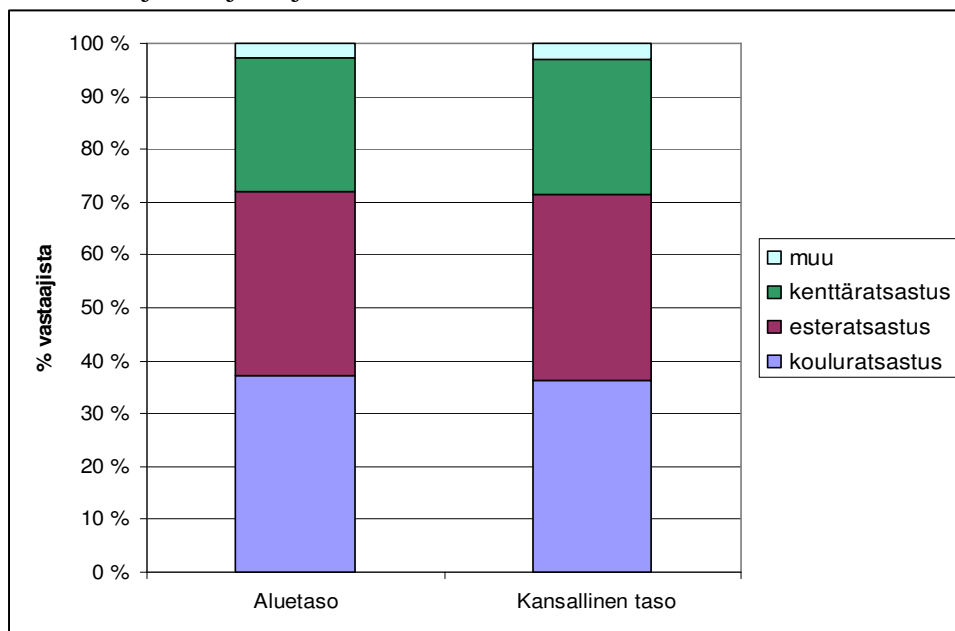
7.4.1 Suomenhevosille järjestettävät ratsastuskilpailuluokat

Suomenhevosratsukoilla on viime vuosina ollut jonkin verran mahdollisuuksia kilpailla omissa, vain suomenhevosille avoimissa luokissa. Kyselyssä haluttiin selvittää, onko näitä luokkia tarjolla tarpeeksi. Yhteensä 62 % vastaajista oli sitä mieltä, että suomenhevosille osoitettuja luokkia on aivan liian vähän tai melko vähän. Vastaajista 25 prosentin mielestä luokkia on melko paljon ja 13 prosentin mielestä niitä on riittävästi. (Kuva 18.)

KUVA 18 Vastaajien mielipide pelkästään suomenhevosratsukoille osoitettujen luokkien määrästä

Kysymykseen, missä ratsastuksen lajeissa tarvittaisiin lisää suomenhevosluokkia aluetasolla tai kansallisella tasolla, saatiin melko samanlaiset vastaukset. Vastaajat saivat tässä kysymyksessä rastittaa useamman kohdan ja monet rastittivatkin kaikki kohdat. Aluetason ja kansallisen tason kilpailuissa tarvitaan vastaajien mielestä yhtäläillä suomenhevosluokkia. (Kuva 19.) Koulu- ja esteratsastusluokkia kaivattiin lähes yhtä paljon; koululuokkia halusi lisää noin 36 % vastaajista ja esteluokkia noin 35 % vastaajista. Kenttäratsastukseen lisää suomenhevosluokkia halusi noin 25 % vastaajista. Lisäksi haluttiin luokkia valjakkoajoon ja matkaratsastukseen.

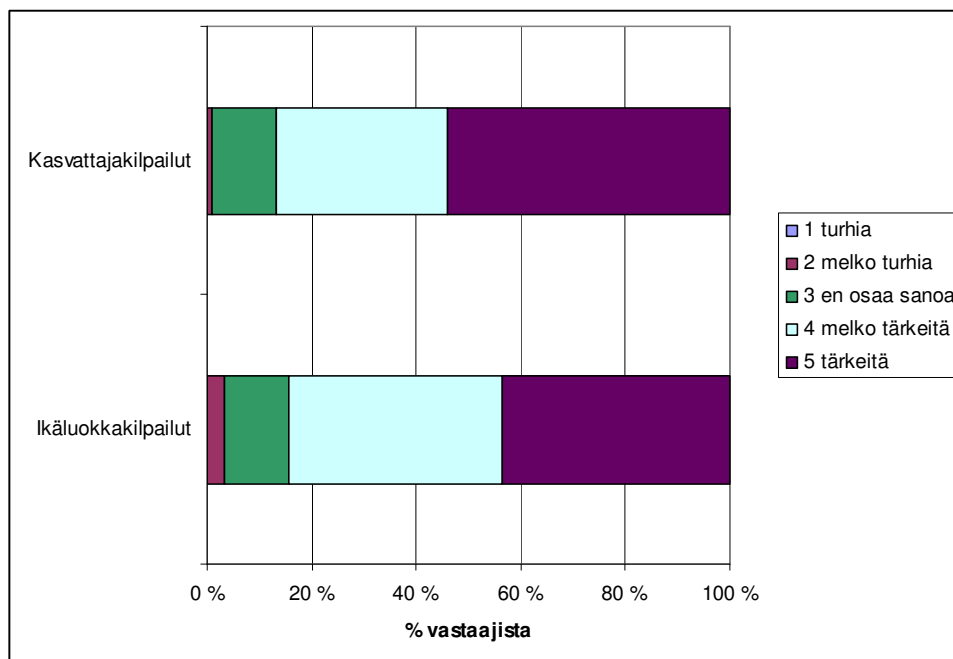
KUVA 19 Erillisten suomenhevosluokkien tarve eri ratsastuslajeissa

Suomenhevosihmiset selvästi kaipaavat nykyistä enemmän kisamahdollisuuksia rodulle osoitetuissa omissa luokissa. Luokkia halutaan aluetasollekin, vaikka tällä tasolla suomenhevoset yleensä vielä pärjäävät puoli- ja täysverisille kilpakumppaneilleen. Kansallisella tasolla erot rotujen välillä alkavat olla suurempia, joten siellä erilliset suomenhevosluokat ainakin puolustavat asemaansa. Voidaan myös miettiä, onko suomenhevosluokkia tällä hetkellä tarpeeksi ympäri maata, vai järjestetäänkö näitä vain tietyillä paikkakunnilla. Tämä tietenkin vaikuttaisi siihen, että osa ratsukoista ei pääse kilpailemaan suomenhevosluokissa.

Asian käänköpuoli on se, että suomenhevosille osoitettuihin luokkiin pitäisi saada tarpeeksi osallistujia, jotta niitä kannattaa järjestää. Jos seura saa huonoja kokemuksia näiden luokkien osallistujamäärästä, luokat jätetään usein kokonaan pois kisaohjelmasta. Esimerkiksi kansallisella tasolla kenttäratsastuksessa kilpailevia suomenhevosratsukoita ei ole kovin paljoa, joten tämä varmasti vaikuttaa siihen, että luokkia ei järjestetä kovin paljoa. Sama pätee valjakkoajon suomenhevosluokkiin.

7.4.2 Ikäluokka- ja kasvattajakilpailut

Ikäluokka- ja kasvattajakilpailuja pidettiin yleisesti tärkeinä suomenhevospasvatuksen kannalta. Vastajat saivat arvioida kilpailujen tärkeyttä asteikolla yhdestä viiteen. (Kuva 20.) Kukaan vastaajista ei pitänyt näitä kilpailuja täysin turhina ja vain hyvin pieni osa piti niitä melko turhina. Kasvattajakilpailujen katsottiin olevan vielä ikäluokkakilpailuja tärkeämpiä. Kasvattajakilpailujen keskiarvoksi tuli 4,4 ja ikäluokkakilpailujen 4,3. Molemmat siis arvioitiin välille melko tärkeä – tärkeä.

KUVA 20 Kasvattaja- ja ikäluokkakilpailujen merkitys suomenhevosratsujen omistajille

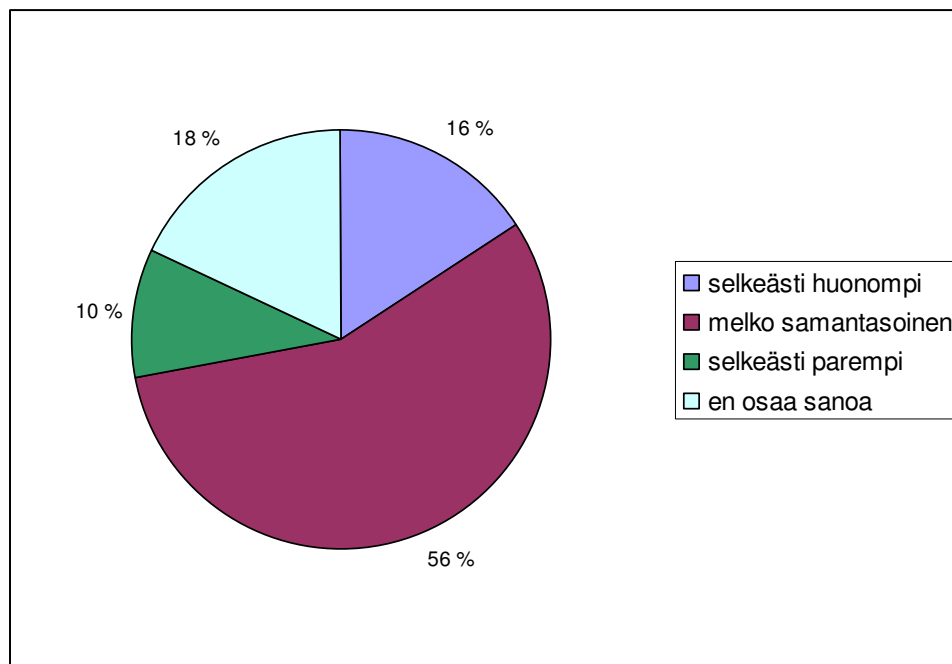
Eniten kommentteja kerännyt yksittäinen asia oli tänä vuonna ensimmäistä kertaa tapahtuva laatuarvostelun esikarsinta. Tätä pidettiin huonona kehityksenä ja asiaan suhtauduttiin melko skeptisesti. Karsintapäivämääriä eri paikkakunnilla pidettiin epätasa-arvoisina. Pelättiin myös, että Ypäjän karsinnan luultavasti suurin osanotto karsii hyviäkin hevosia pois arvostelusta. Eräs vastaaja toivoi, että laatuarvosteluun olisi useampia valmistavia karsintoja, jolloin nuoren hevosen kyvyt pääsisivät paremmin esiin. Muuten ikäluokkakilpailuja pidettiin hyvänä asiana ja niiden katsottiin kannustavan nuorten hevosten tavoitteelliseen kouluttamiseen ja antavan kasvattajille hyviä vertailukohtia.

Kasvattajakilpailu katsottiin yleisesti ottaen hyväksi ja toimivaksi käytännöksi. Molempien kilpailujen kohdalla vastaajat pelkäävät vaatimustason nousevan liiaksi. Hevosilta ei haluta liian nuorena vaatia liikaa, joten jotkut jättäytyvät tästä syystä pois näistä kilpailuista. Hitaasti kehittyvän suomenhevosen kohdalla pelätään myös terveydellisiä ongelmia, jos koulutus aloitetaan nuorena liian rankasti.

Tämä vuosi näyttää, miten laatuarvostelun karsinta tulee käytännössä vaikuttamaan suomenhevospasvatukseen. Toisaalta on ymmärrettävää, että karsintaa täytyy suuren osanottajamäärän takia tehdä. Toisaalta taas kaikille pitäisi antaa yhtäläinen mahdollisuus arvosteluttaa hevosensa. Arvostelun avulla kasvattaja saa tärkeää tietoa kasvatustyönsä onnistumisesta ja pystyy samalla vertaamaan omia kasvattejaan muiden samanikäisiin hevosiin. Karsinta- ja kilpailupäivien väliset erot vaikuttavat siihen, että myöhemmin järjestetyissä kilpailuissa esitettävät hevoset voivat olla kypsempiä kuin aikaisemmissa kilpailuissa näytettävät.

7.4.3 Suomenhevonen kisakäytössä puoli- ja täysveriseen hevoseen verrattuna

Pääosan vastaajista eli 56 prosentin mukaan suomenhevonen on kisakäytössä puoli- ja täysverisiin ratsuihin verrattuna melko samantasoinen (Kuva 21.) Kymmenen prosentin mielestä suomenhevoset ovat selkeästi parempia, mutta 16 % oli sitä mieltä, että ne ovat puoli- ja täysverisiin verrattuna selkeästi huonompia. Kahdeksantoista prosenttia ei osannut sanoa, onko rotujen välillä eroja.

KUVA 21 Suomenhevonen kisakäytössä puoli- ja täysveriseen hevoseen verrattuna

Melko moni ei osannut sanoa, onko suomenhevosten ja puoli- ja täysveristen hevosten kisakäytössä eroja. Tämä saattaa johtua siitä, että nämä vastaajat ovat keskittyneet kouluttamaan ja ratsastamaan vain suomenhevosia, eikä heillä ole kokemusta muista roduista. Tällöin en osaa sanoa -vastaus on perusteltu. Vastaajat kommentoivat erojen olevan enemmänkin hevoskohtaisia kuin rotujen välisiä. Suomenhevosen katsottiin pärjäävän puoli- ja täysverisille aluetasolla ja kansallisellakin tasolla parhaat yksilöt pärjäävät vielä helppo A ja 110-120 cm luokissa. Tätä vaikeammassa luokissa suomenhevosen raskaampi rakenne alkaa vaikuttaa, eikä tarpeeksi lennokkaita liikkeitä ja hyppykykyä yleensä löydy.

Siinä missä suomenhevonen vastaajien mielestä häviää liikkeissä, se ehdottomasti voittaa luonneominaisuuksissa. Suomenhevosta pidetään kaikkensa antavana, rauhallisena, yhteistyökykyisenä, stressinsietokykyisenä ja monipuolisena kisakumppanina. Suomenhevosta on vastaajien mielestä helpompi käsitellä kisapaikalla, eikä se säiky pienistä. Monesti samalla hevosella voidaan kilpailla useampaa eri lajia.

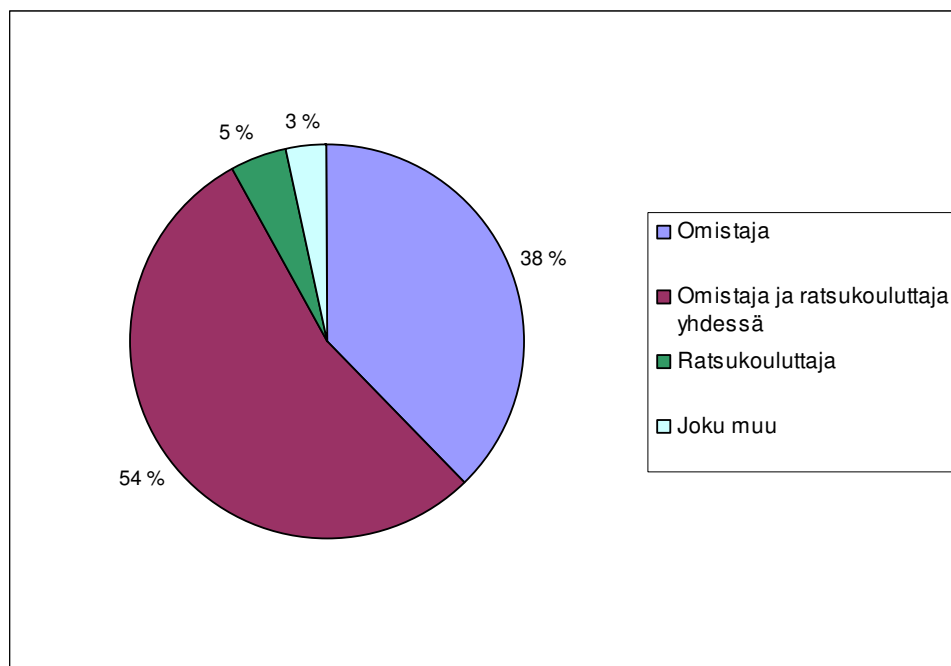
Jalostuksen katsotaan parantaneen suomenhevosratsun kilpailukykyä puoli- ja täysverisiä vastaan, esimerkiksi rakenne ja liikkeet ovat vuosien saatossa parantuneet. Monet vastaajista olivat sitä mieltä, ettei vertailua ole järkevää tehdä. Suomenhevonen on omanlaisensa rotu, ei ehkä huonompi tai parempi vaan erilainen.

7.5 Kouluttaminen

Suomenhevosratsujen kouluttamista käsitelivät kysymykset 18-25. Kyselyssä haluttiin saada tietoja sekä varsan kouluttamisesta että ravurin kouluttamisesta ratsuksi.

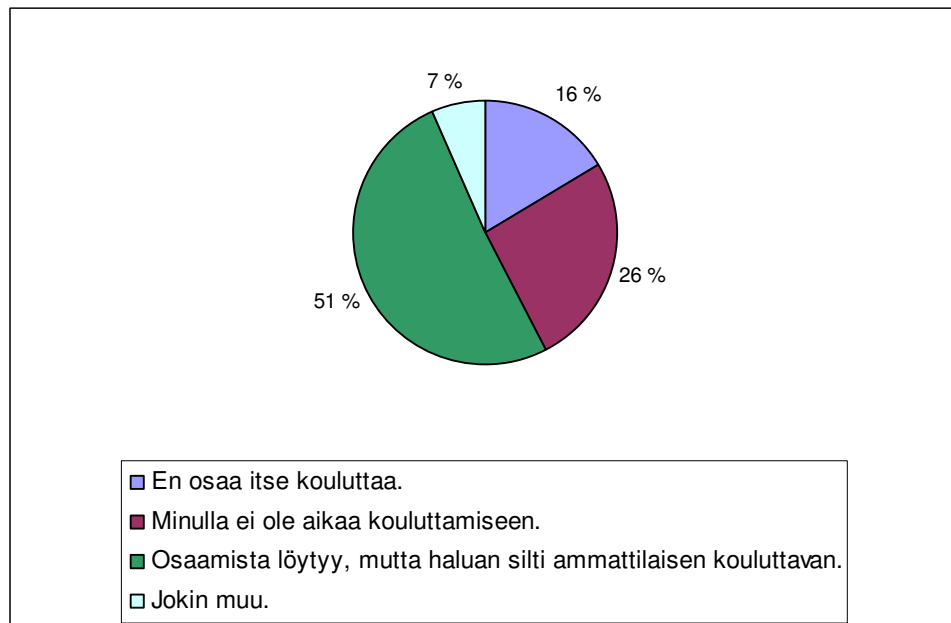
7.5.1 Suomenhevosen kouluttamisesta vastaavat henkilöt

Kyselyyn vastanneet hevosenomistajat kouluttivat pääosin suomenhevosensa itse tai yhteistyössä ratsukouluttajan kanssa. Vastaajista 54 % toimi yhteistyössä ratsukouluttajan kanssa ja 38 % koulutti hevosensa itse. (Kuva 22.) Ratsukouluttajalle vapaat kädet antoi vain 5 % vastaajista, eli he eivät osallistuneet lainkaan hevosensa kouluttamiseen. Jokin muu taho toimi vastaajista kolmella prosentilla hevosten kouluttajana. Muuksi tahoksi mainittiin perheen lapset, sisarukset ja ystävät. Ravivalmentajalle hevoset vietiin ajo-opetusta varten.

KUVA 22 Vastaajien suomenhevosia kouluttavat henkilöt

Kysyttäessä syitä siihen, miksi joku muu kuin omistaja kouluttaa hevosia, saatiin melko vähän vastauksia. Moni niistäkin, jotka vastasivat ulkopuolisen tahon kouluttavan hevosiaan, jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Vastaajista 51 % ilmoitti suurimmaksi syyksi ulkopuoliseen koulutusapuun sen, että haluaa ammattilaisen kouluttavan hevosensa vaikka osaamista itseltä löytyisikin. (Kuva 23.) Kouluttamiseen ei ollut itsellä aikaa 26 prosentilla vastaajista ja 16 % kertoi, ettei osaa itse kouluttaa hevosia. Seitsemän prosenttia mainitsi syyksi jonkin muun, esimerkiksi äitiysloman. Joihinkin harjoituksiin haluttiin ammattilaisapua, näitä olivat muun muassa esteiden hyppääminen ja ajo-opetus.

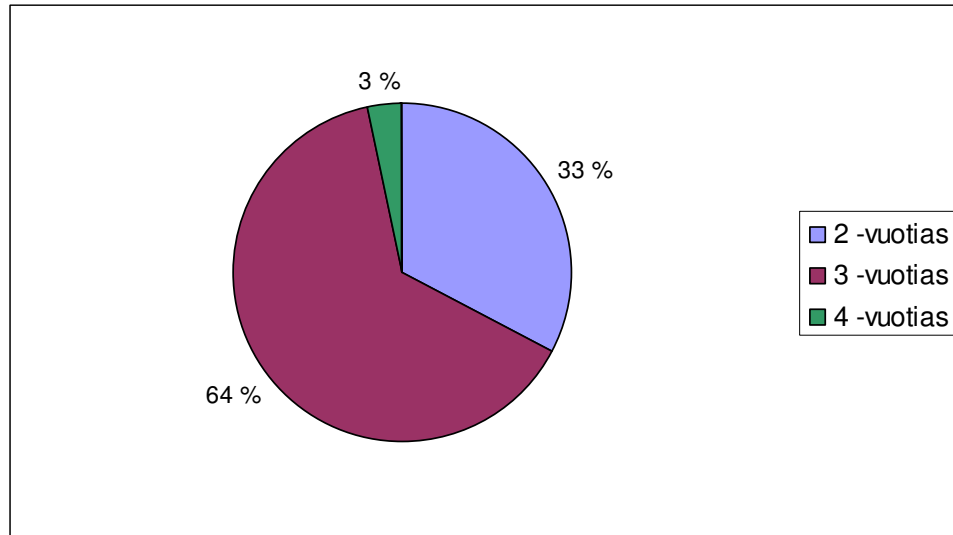

KUVA 23 Syitä siihen, että joku ulkopuolinen taho kouluttaa hevosia

Suomenhevosten omistajat pääosin osallistuvat hevostensa kouluttamiseen ja monet hoitavat kouluttamisen hyvin pitkälti itse. Vieraalle koulutettavaksi vieminen vaatii tietenkin taloudellisia resursseja, joten riippuu hevoselle asetettavista tavoitteista, pidetäänkö tätä tarpeellisena. Arvioitavaksi jää, saavatko omistajat koulutettua hevosensa parhaalla mahdollisella taidolla, vai jääkö hevosten potentiaalista osa käyttämättä sen takia, että ihmiset kouluttavat hevosensa itse. Suurimmalla osalla vastaajista sentään ratsukouluttaja on apuna, jolloin tilannetta tarkkailee myös ulkopuolinen silmäpari. Positiivista on, että omistajille vieraampiin lajeihin kuten ajolle opettamiseen käytetään alan ammattilaisia. Raviohjastajien ja ratsuihmisten yhteistyötä saattaisi olla mahdollista tulevaisuudessa kehittää, koska lähes kaikki suomenhevosratsut opetetaan jossain vaiheessa myös ajolle.

7.5.2 Ratsukoulutuksen aloittaminen

Kyselyssä haluttiin myös tietoa siitä, minkä ikäisellä suomenhevosella ihmiset aloittavat ratsukouluttamisen. Kysymyksessä ei tarkemmin määritelty sitä, mitä ratsukoulutus tarkoittaa. Se saatetaan ymmärtää jo varusteisiin opetuksesta lähtien tai vasta varsinaisesta selkäännoususta ja ratsastuksesta alkavaksi kouluttamiseksi. Valtaosa eli 64 % vastaajista ilmoitti aloittavansa suomenhevosen ratsukoulutuksen hevosen ollessa 3 -vuotias. Seuraavaksi suurin osa eli 33 % aloitti koulutuksen 2 -vuotiaalla hevosella. (Kuva 24.) Vain kolme prosenttia aloitti koulutuksen vasta nelivuotiaalla hevosella. Kukaan vastaajista ei aloittanut koulutusta hevosen ollessa viisivuotias tai sitä vanhempi.

KUVA 24 Hevosen ikä ratsukoulutusta aloitettaessa

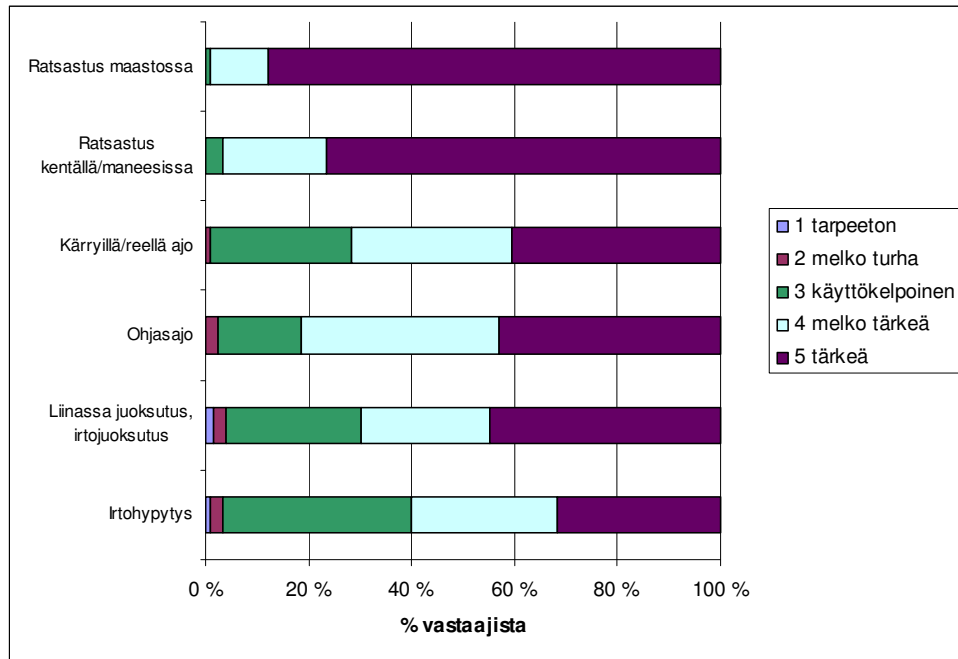
Kolmevuotias suomenhevonen on hevosenomistajien mielestä siinä kehitysvaiheessa, että sillä voidaan aloittaa ratsukoulutus. Osa aloittaa jo kaksivuotiaana, mutta aloitusikä riippuu tietysti pitkälti hevosityksilöstä. Suomenhevosta pidetään yleensä hitaammin kehittyvänä kuin puoli- ja täysverisiä, mutta kaksivuotiaana aloitettu koulutus on jo lähellä samaa tasoa kuin muillakin roduilla. Koulutus aloitetaan nykyään jo nuorena, mutta etenemistahti on suomenhevosten kanssa yleensä hitaampi kuin esimerkiksi puoliveristen kanssa. Aloittamisajankohtaan vaikuttaa varmasti myös se, onko hevosta tarkoitus viedä arvosteltavaksi. Selkeät tavoitteet vaativat kouluttamisen aikataulutusta, muuten koulutusta saatetaan tehdä hitaammassa tempossa. Ilmeisesti kaksi- tai kolmevuotiaana aloitettava koulutus sopii hyvin suomenhevoselle, koska sitä näin yleisesti käytetään. Positiivista on, ettei yhdenkään vastaajan suomenhevonen pyöri nurkissa viisivuotiaaksi asti ennen koulutuksen aloittamista.

7.5.3 Ratsukoulutuksessa käytettävät menetelmät

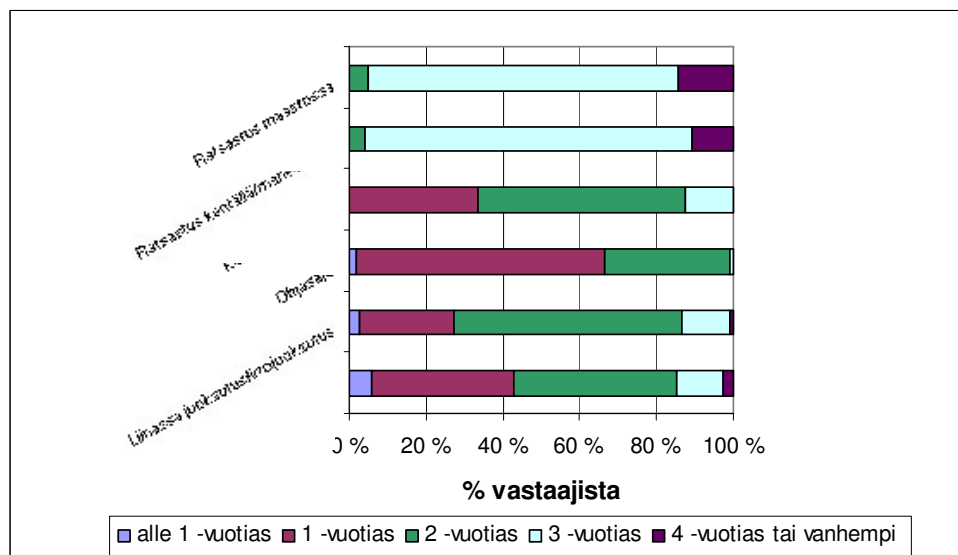
Varsinaisen ratsastuksen ohella koulutuksen apuna ja valmistavina harjoituksina voidaan käyttää hyvinkin monenlaisia menetelmiä. Kyselyssä kysyttiin vastaajien mielipidettä muutamien yleisimpien menetelmien käyttökelpoisuudesta ja siitä, minkä ikäisellä hevosella näitä on tarkoituksenmukaista alkaa käyttää. Vastaajat saivat arvioida menetelmän tarpeellisuutta asteikolla yhdestä viiteen, jossa 1 oli tarpeeton ja 5 tärkeä. Lisäksi he saivat kirjoittaa iän, jossa hevonen yleensä on kun he alkavat käyttää kyseistä menetelmää.

Irtohypytystä pidettiin menetelmistä vähiten tärkeänä. Yhteensä kolme prosenttia vastaajista piti sitä melko turhana tai tarpeettomana. (Kuva 25.) Keskiarvoksi irtohypytykselle tuli 3,9. Irtohypytystä alettiin käyttää suomenhevosille keskimäärin 1-2 -vuotiaana (Kuva 26). Irtojuoksutusta tai liinassa juoksutusta piti yhteensä neljä prosenttia vastaajista melko turhana tai tarpeettomana. Monet näin vastanneet ilmoittivat käyttävänsä vain

jompaakumpaa. Toiset olivat enemmän liinassa juoksuttamisen kannalla, toiset taas eivät käyttäneet sitä lainkaan. Kohdan keskiarvoksi muodostui 4,1 eli menetelmää pidetään melko tärkeänä. Pääosa eli 59 % vastaajista aloittaa irrallaan tai liinassa juoksuttamisen hevosen ollessa kaksivuotias. Seuraavaksi suurin määrä eli 25 % aloittaa hevosen ollessa vasta yksivuotias.

KUVA 25 Eri menetelmien tarpeellisuus ratsukoulutuksen kannalta

KUVA 26 Ikä, jossa hevoselle aletaan käyttää eri koulutusmenetelmiä

Suomenhevosten ohjasajoa pidettiin 38 prosentin mielestä melko tärkeänä ja 43 prosentin mielestä tärkeänä. Keskiarvoksi saatiin 4,2. Ehdottomasti suurin osa vastaajista eli 65 % aloitti ohjasajamisen hevosen ollessa

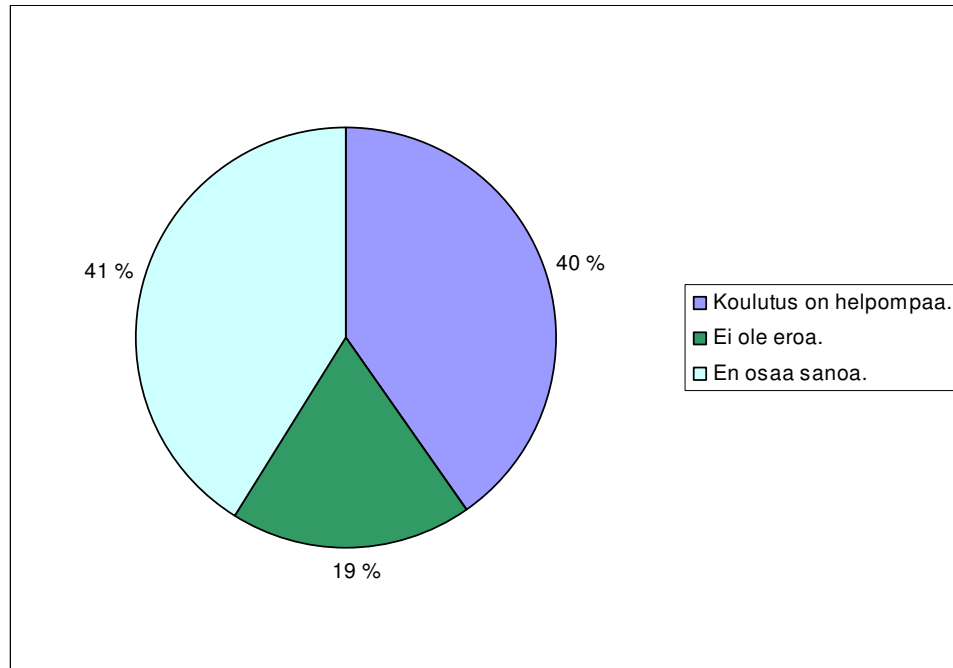
yksivuotias ja seuraavaksi suurin osa eli 33 % hevosen ollessa kaksivuotias. Kärkyillä tai reellä ajoon lähes kaikki suhtautuivat myönteisesti, vain yksi prosentti vastaajista oli sitä mieltä, että ajaminen on melko turhaa. Keskiarvoksi tuli 4,1 eli ajoa pidettiin melko tärkeänä osana ratsuhevoskin koulutusta. Ajamisen suurin osa eli 54 % vastaajista aloittaa hevosen ollessa kaksivuotias, 34 % jopa hevosen ollessa vasta yksivuotias.

Ratsastamisen kentällä tai maneesissa katsottiin olevan melko tärkeää tai tärkeää. 76 % vastaajista piti kentällä ratsastamista koulutuksen kannalta tärkeänä. Keskiarvoksi saatiin 4,7. Vain pieni osa vastaajista aloittaa hevosen ratsastamisen kentällä tai maneesissa hevosen ollessa kaksivuotias. Kolmevuotiaalla hevosella ratsastamisen aloittaa 85 % vastaajista ja nelivuotiaalla tai sitä vanhemmalla 11 % vastaajista. Maastossa ratsastamista pidettiin vielä kentällä ratsastamista tärkeämpänä. 88 % vastaajista näki maastossa käynnin suomenhevosen koulutuksen kannalta tärkeäksi. Keskiarvoksi tuli 4,9. Suurin osa omistajista eli 81 % aloittaa maastossa ratsastamisen hevosen ollessa kolmevuotias.

Hevosenomistajat etenevät melko loogisesti hevosen kouluttamisessa vapaana työskentelystä maasta käsin tapahtuvaan liikutukseen ja viimein ratsastukseen. Mukavaa on huomata, että ajotyöskentelyä pidetään suomenhevosratsupuolella edelleen arvossa. Kärkyjen kanssa ajo ja maastossa ratsastaminen vaativat hevosen hallittavuuden olevan kunnossa, joten näitä harjoituksia ei voida tehdä ennen kuin perusasiat ovat kunnossa.

7.5.4 Suomenhevosen ja puoli- tai täysverisen hevosen koulutuksen erot

Melko suuri osa eli 41 % vastaajista ei osannut sanoa, onko suomenhevosen ja puoliverisen hevosen koulutuksessa eroa (Kuva 27). Tämä saattaa johtua siitä, että vastaajat ovat keskittyneet kouluttamaan vain suomenhevosta, eivätkä tiedä asiasta muiden rotujen osalta. Neljäkymmentä prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että suomenhevosen kouluttaminen on muita rotuja helpompaa. Suomenhevosta pidettiin luonteeltaan rehellisempänä, tasaisempänä, nöyrympänä ja rauhallisempänä. Monet vastaajista olivat sitä mieltä, että suomenhevonen oppii uusia asioita puoliveristä nopeammin ja yrittää aina parhaansa. Positiivisena pidettiin myös sitä, että koulutettava suomenhevonen harvoin riehuu niin paljoa kuin puoliverinen ja on reaktioissaan hitaampi, joten kouluttajan on turvallisempi aloittaa ratsastus.

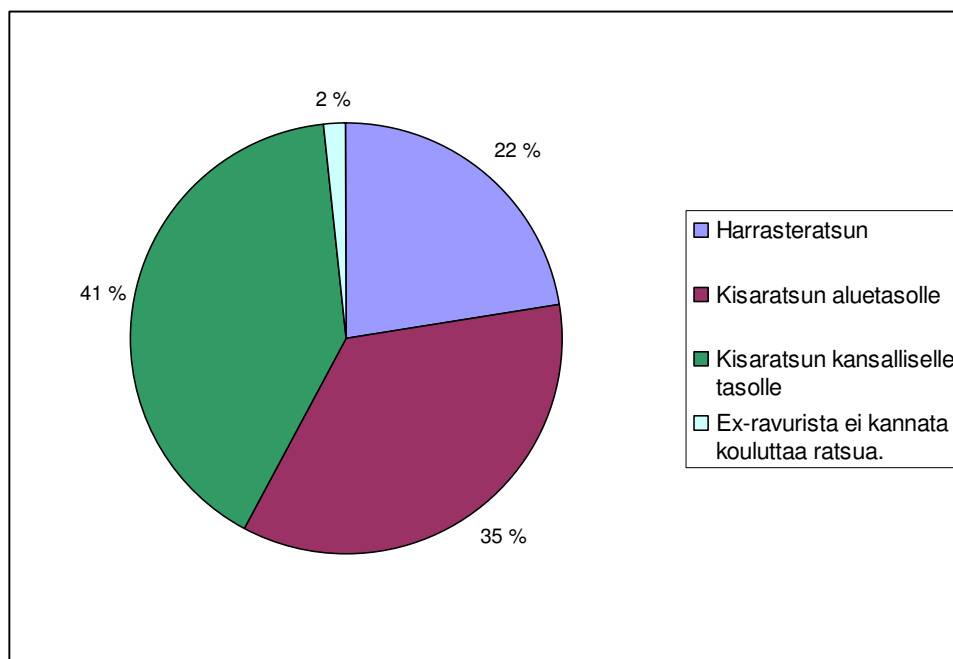
KUVA 27 Suomenhevosen kouluttaminen puoli- ja täysveriseen hevoseen verrattuna

Yhdenkään vastaajan mielestä suomenhevosen koulutus ei ole puoli- ja täysverisiä vaikeampaa. 19 % vastaajista oli sitä mieltä, että eri rotujen koulutuksessa ei ole eroja. Kommenttina sanottiin, että kunhan huomioon otetaan suomenhevosen hitaampi kehitys, ei itse kouluttamisprosessissa ole eroja rotujen välillä.

7.5.5 Suomenhevosaursavurin kouluttaminen ratsuksi

Moni suomenhevonen siirtyy ravurinuralta ennemmin tai myöhemmin ratsuksi. Osalla tämä tapahtuu vasta pidemmän juoksijanuran jälkeen, toisilla heti kun huomataan että hevonen ei sovi ravuriksi. Kyselyssä tiedusteltiin, kouluttavatko ihmiset näitä hevosia ratsuiksi ja minkä tasoisen ratsun ravurista saa.

Vastaajista 67 % on kouluttanut suomenhevosaursavurin ratsuksi, lopuilla 33 prosentilla ei ole asiasta kokemusta. Kysyttäessä millaisen ratsun ex-ravurista saa, vastaajien mielipiteet erosivat melko paljon. Vain kaksi prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että ravurista ei kannata kouluttaa ratsua (Kuva 28). He kommentoivat asiaa sanomalla muun muassa, että ravurin uudelleen koulutus vaatii liikaa aikaa, vaivaa ja erityisesti rahaa ja näin ollen kannattaa mieluummin satsata nuoren ratsun kouluttamiseen. Näillä vastaajilla oli omakohtaisia negatiivisia kokemuksia ex-ravurin kouluttamisesta, eivätkä he halunneet ryhtyä siihen enää uudestaan.

KUVA 28 Vastaajien mielipide siitä, millaisen ratsun entisestä ravurista saa

Vastaajat pitivät entisen ravurin sopimista ratsuksi hyvin yksilöllisenä, mutta suomenhevosten katsottiin pärjäävän paremmin ammatin vaihdossa kuin lämminveristen ravureiden. Eniten vaikuttavina tekijöinä pidettiin hevosen ikää, luonnetta, rakennetta, terveyttä ja juoksijauran pituutta. Hevoselta pitää myös löytyä kolme puhdasta askellajia, jotta se kannattaa kouluttaa ratsuksi. Erityisesti laukan toimivuuteen vastaajat kiinnittivät huomiota. Harrasteratsuksi ravurin katsottiin sopivan vastaajista 22 prosentin mielestä. Vastaajista 35 % oli sitä mieltä, että ravurista saa koulutettua ratsun aluetasolle, kunhan rakennetta ja terveyttä koskevat perusedellytykset ovat kunnossa. Tason noustessa hevosen rakenteelta ja liikkeiltä vaaditaan enemmän, mutta silti 41 % vastaajista katsoi entisellä ravurilla pääsevän jopa kansalliselle tasolle asti, jos hevosella riittää kapasiteettia. Tällöin kylläkin vaaditaan, että kouluttaja ja ratsastaja ovat taitavia ja tekevät työnsä hyvin. Vastaajat pitivät kouluttajan taitoja hyvin tärkeässä osassa, kun ravuria koulutetaan ratsuksi. Taitamattoman kouluttajan tai ratsastajan käsissä ravurista tulee helposti vaikea tai jopa vaarallinen ratsastaa.

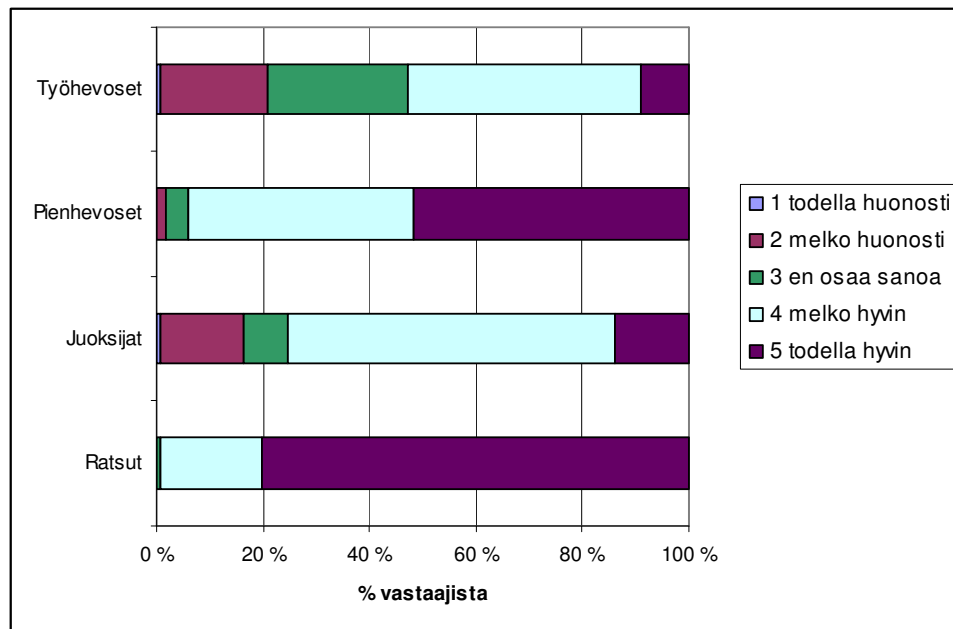
Hevosenomistajilla on hyvin positiivinen suhtautuminen suomenhevosravurin siirtymisestä ratsu-uralle. Monet osasivat mainita menestyneitä suomenhevosratsuja, joilla on ravitausta. Huomiota on kuitenkin kiinnitettävä siihen, millaisia yksilöitä valitaan uudelleen koulutettaviksi. Fyysisiä tai psyykkisiä ongelmia omaavaa hevosta ei kannata alkaa kouluttaa, kun tarjolla on terveitä ja hyväluontoisia hevosiakin.

7.6 Suomenhevosaines

Rodun tämänhetkiseen tilaan liittyen olivat kysymykset 26-29. Kyselyssä selvitettiin suomenhevosen eri jalostussuuntien soveltumista ratsuksi ja rodun yleensä sekä ratsusuunnan kehittymistä vuosien saatossa.

7.6.1 Suomenhevosen soveltuminen ratsukäyttöön

Suomenhevosen kantakirjan jalostussuuntia ratsua, juoksijaa, pienhevosta ja työhevosta on varmasti kaikkia käytetty ratsastukseen, vaikka kaikki suunnat eivät välttämättä yhtälailla sovellu tähän käyttöön. Vastaajien mielestä huonoimmin ratsuksi sopivat työhevokset keskiarvolla 3,4. Kuitenkin yhteensä 53 prosentin mielestä tämän suunnan hevoset sopivat ratsuksi melko hyvin tai todella hyvin. (Kuva 29.) Kaksikymmentäkuusi prosenttia vastaajista ei osannut sanoa työhevosten sopivuudesta ratsuksi. Tämä saattaa johtua siitä, että nykypäivänä työhevossuunnan edustajat ovat vähemmän esillä, joten ihmisillä ei ehkä ole niistä omia kokemuksia. Seuraavaksi pienimmän keskiarvon eli 3,7 saivat juoksijasuunnan hevoset. Pääosa eli 61 % vastaajista katsoi näiden kuitenkin soveltuvan melko hyvin ratsuksi. Pienhevokset ja ratsut koettiin parhaiten soveltuviksi ratsastuskäyttöön. Pienhevosilla keskiarvoksi tuli 4,4 ja yhteensä 95 % vastaajista katsoi näiden sopivan ratsuksi melko hyvin tai hyvin. Ratsusuuntaisten kohdalla keskiarvo oli 4,8 ja valtaosa vastaajista eli 80 % katsoi näiden sopivan ratsukäyttöön todella hyvin.

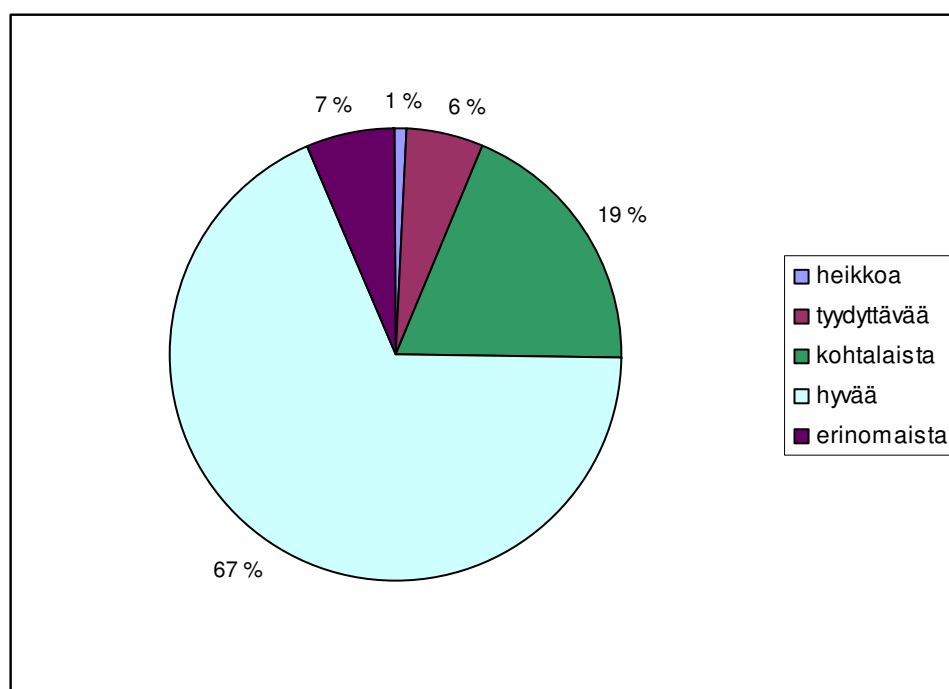

KUVA 29 Eri jalostussuuntien soveltuminen ratsukäyttöön

Kaikkia jalostussuuntia voidaan vastaajien mielestä käyttää ratsuna, sopivuus on kuitenkin hevoskohtaista ainakin juoksijoiden ja työhevosten kohdalla. Pienhevokset ja ratsut on varsinaisesti jalostettu ratsastuskäyttöön, joten on erittäin positiivista, että vastaajat pitivät näitä

hyvin soveltuvina tähän käyttöön. Jos tähän olisi tullut paljon negatiivista palautetta, olisi ollut syytä miettiä, mikä jalostuksessa on mennyt pieleen.

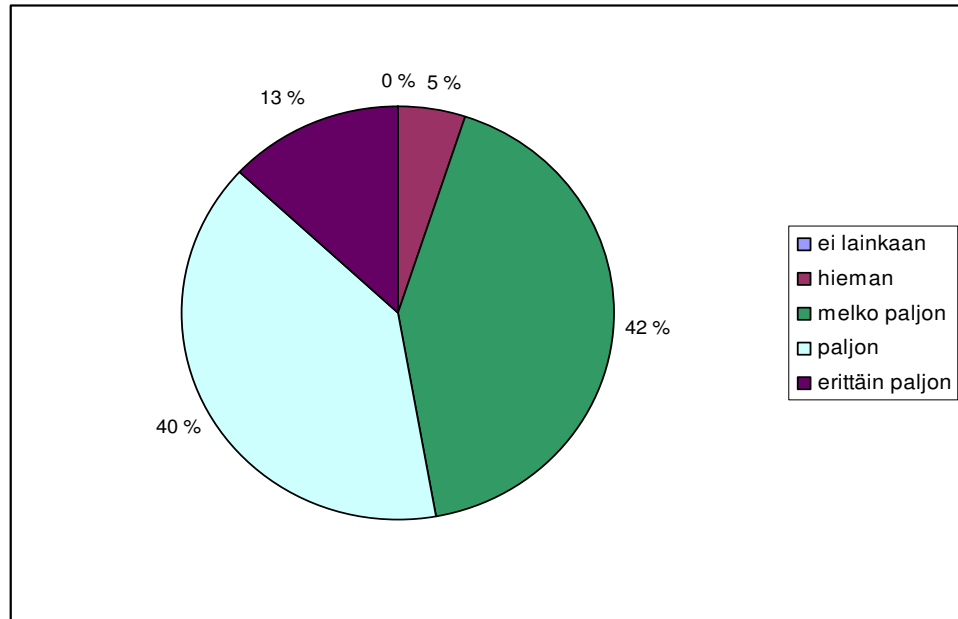
Kysyttäessä yleisesti nykyisen suomenhevosaineksen soveltuvuudesta ratsukäyttöön vastaajista valtaosa eli 67 % piti hevosia hyvin soveltuvina (Kuva 30). Yhdeksäntoista prosenttia piti soveltuvuutta kohtalaisena ja vain seitsemän prosenttia erinomaisena. Parantamisen varaa siis vielä on, tähän tietysti vaikuttaa se, että samalla kertaa on huomioitu kaikki suomenhevokset käytöstä tai jalostussuunnasta riippumatta. Kysymys ehkä oli liian laaja, jotta siitä saisi irti suuria linjoja yksityiskohtaisempaa tietoa.

KUVA 30 Nykyisen suomenhevosaineksen soveltuminen ratsukäyttöön

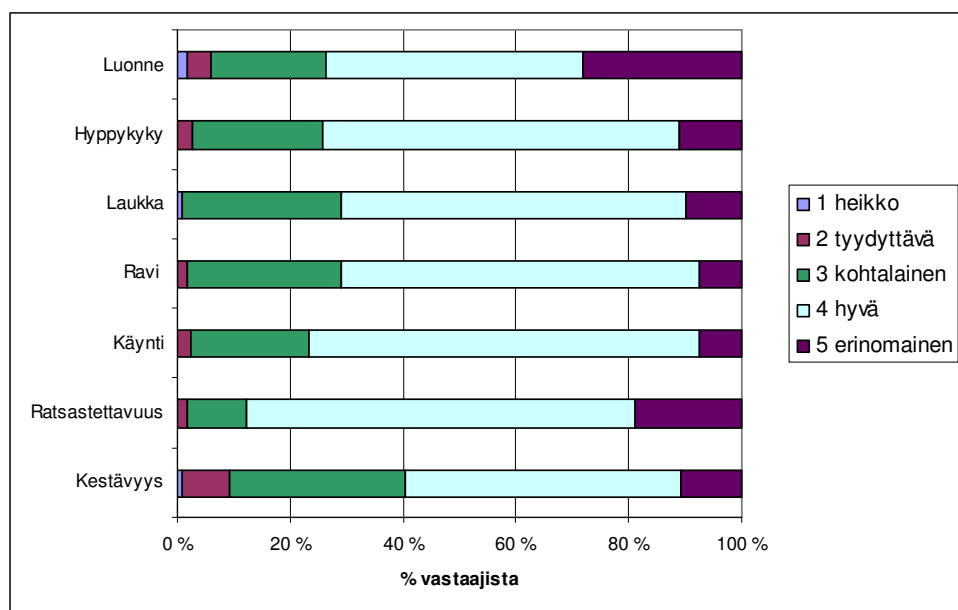
7.6.2 Suomenhevosen kehittyminen vuosien saatossa

Suomenhevosen katsottiin kehittyneen rotuna pitkällä aikavälillä kohtalaisen paljon. Kolmetoista prosenttia vastaajista oli sitä mieltä, että rotu on kehittynyt erittäin paljon, 40 prosentin mielestä se on kehittynyt paljon ja 42 prosentin mielestä melko paljon. Kukaan ei ollut sitä mieltä, että suomenhevonen ei olisi kehittynyt lainkaan. (Kuva 31.)

KUVA 31 Suomenhevonen on kehittynyt rotuna vuosien saatossa

Vastaajilta kysyttiin myös yksittäisten ominaisuuksien kehittymisestä suomenhevosella ratsukäytössä. Kestävyyden kehittymisen katsottiin olleen pääasiassa kohtalaista tai hyvää keskiarvolla 3,6. Luonteen kehittymisen keskiarvoksi saatiin 3,9. Huomattavaa oli, että 2 % vastaajista katsoi suomenhevosratsun luonteen kehityksen heikoksi, toisaalta 28 % katsoi sen erinomaiseksi. (Kuva 32.) Hyppykyvyn keskiarvona oli 3,8 ja ratsastettavuuden 4,1. Ratsastettavuus saikin kysymyksen parhaat arvosanat. Askellajien arvioidaan kehittyneen ratsukäytössä melko tasaisesti; käynti, ravi ja laukka kaikki keskiarvolla 3,8. Käynti ja ravi saivat muutamalta vastaajalta arvosanan tyydyttävä, laukka taas sai yhdeltä prosentilta arvosanan heikko.

KUVA 32 Suomenhevosen eri ominaisuuksien kehittyminen ratsukäytössä

Kestävyysominaisuuksien suhteen kehitys ei nykypäivänä ole ollut enää samalla tasolla kuin menneinä aikoina, koska ennen suomenhevosta käytettiin raskaaseen työhön ja nykyään pääasiassa vain urheilukäyttöön. Muutama vastaaja kommentoikin, että nykypäivän kestävyys ei ole mitään verrattuna menneiden aikojen kestävyysasteeseen. Suomenhevosen luonne jakoi mielipiteitä, osa vastaajista piti luonteen kehittymistä hyvinkin heikkona. Tämä voidaan tulkita niinkin, että luonne on ollut aina hyvä, eikä siis kehitystä ole tarvinnutkaan tapahtua. Toiset taas pitivät luonteen kehittymistä todella hyvänä, arvailujen varaan jää, arvioivatko he itse luonnetta vai sen kehittymistä. Jos arvio oli luonteen kehittymisestä, menneinä aikoina luonne on siis ollut huomattavasti huonompi.

Hyppykyvyn arvio johtuu osaltaan varmasti siitä että suomenhevonen melko raskaana ja hitaana rotuna jää esteradalla toiseksi puoliverisiin nähden. Toisaalta rodun keventyminen jalostuksen myötä on varmasti parantanut hyppyominaisuuksia. Ratsastettavuuden kehityksen hyvään arvosanaan vaikuttaa samoin varmasti rodun keveneminen ja myös yhteistyökykyinen ja rauhallinen luonne.

Askellajit ovat kehittyneet vastaajien mielestä melko tasaisesti, käynti ehkä hieman muita enemmän. Jalostussuuntien erkaneminen on parantanut ratsupuolen askellajia, kun ravurimaiset liikkeet ovat jääneet vähemmälle. Toisaalta suomenhevosratsuissa on paljon entisiä ravureita, joilta kuitenkin löytyy hyvä ravi ja kolmitahtinen laukka.

Kehittymistä on johdonmukaisen jalostustyön avulla tapahtunut, mutta voidaan miettiä, millä mittareilla tätä kehitystä voidaan luotettavasti mitata. Mittana voidaan käyttää näyttelyissä tapahtuvaa arvostelua, jossa hevonen pisteytetään sen ominaisuuksien mukaan. Tällöin eri ominaisuudet kuten rakenne, luonne ja askellajit saavat arvion. Voidaan myös verrata suomenhevosen pärjäämistä muiden rotujen rinnalla kilpakentillä. Vertaaminen ja arvostelut ovat aina kuitenkin jonkin henkilön subjektiivisia arvioita, eikä objektiivista arviota ole useinkaan mahdollista antaa.

8 KYSELYN TULOSTEN YHTEENVETO

Suomenhevosratsun nykytila katsotaan yleisesti ottaen melko hyväksi. Ratsusuunta on kehittynyt vuosien saatossa järjestäytyneen jalostustoiminnan avulla. Kehitys on tähän asti ollut hyvää, jatkossa jalostuksella on suuri merkitys ratsusuunnan eteenpäin viennissä. Toivottavaa on, että sukulinjat eivät kapene liikaa, vaikka ratsuominaisuuksia koetetaan kehittää parhaita ratsusuunnan hevosia käyttämällä. Suomenhevosratsu kestääkkin nykyään vertailun puoli- ja täysverisiin ratsuihin. Suomenhevosella on vielä kansallisissakin kilpailuissa mahdollista pärjätä hyvin ja monipuolisuutensa ansiosta se pystyy usein suorittamaan luokkia useammassa kuin yhdessä lajissa. Valmennus- ja kilpailutoiminnan kehittämiseen tulisi tulevaisuudessa

panostaa koko maan laajuisesti. Kilpailujen ja kilpailuluokkien lisääminen vaatii sekä kilpailujen järjestäjien että kilpailijoiden sitoutumista asiaan.

Suomenhevosea kouluttavat hevosenomistajat melko itsenäisesti osittain ulkopuoliseen apuun turvautuen. Ulkopuolisen koulutusavun tarpeesta voidaan olla montaa mieltä, osa hevosenomistajista pärjää varmasti hyvin omillaan, osalla taas parempia tuloksia saatettaisiin saada laajemman yhteistyön avulla. Kouluttajia ja valmentajia kuitenkin on melko hyvin saatavilla, joten heidän apuaan voitaisiin varmasti käyttää enemmän. Aina ei tarvita pitkää koulutusperiodia valmentajan luona, useimmiten riittää että valmentaja käy pitämässä tuntia ja antamassa neuvoja.

Hevosihmisten ja hevostalouden alalla vaikuttavien yhteistyötahojen suhde on tällä hetkellä kohtalaisen toimiva. Hevostalous välittömästi tai välillisesti työllistää jo huomattavan määrän henkilöitä. Hevosmäärän kasvaessa yhteistyötahojen ammattitaitovaatimus korostuu. Myös liitännäiselinkeinojen tietämystä hevosista kannattaa ylläpitää ja parantaa, jotta hevosihmiset saavat vastaisuudessakin osaavaa palvelua. Yhteistyötahojen määrän on oltava riittävä suhteessa niiden tarvitsijoihin. Erilaisia myyviä tahoja tai palveluntarjoajia olisi hyvä olla ympäri maata, jotta ne olisivat hevosihmisten ja -yrityksien saatavilla alueesta riippumatta.

Internet on nykyään jo melko suuressa osassa hevosalan viestinnässä. Internetin kautta voidaan muun muassa hankkia varusteita ja rehuja, ilmoittautua kilpailuihin ja pitää yhteyttä hevosihmisten välillä. Nykypäivänä on kuitenkin koko ajan enemmän kiinnitettävä huomiota internetin luotettavuuteen. Jokaisen internetin avulla tietoa hankkivan on itse arvioitava, mikä tieto on käyttökelpoista ja mikä lähde on luotettava. Tästä huolimatta internetin käyttö tulee varmasti tulevaisuudessakin kasvamaan ja tämä parantaa hevosihmisten välistä yhteydenpitoa.

Suomenhevosen siirtyessä toiselle vuosisadalle suomenhevosratsut ovat selvässä noususuhdanteessa. Tällä tutkimuksella saavutettiin hyvin pitkälti odotetunlaisia tuloksia. Mukavaa oli huomata, että ihmiset ovat kiinnostuneita aiheesta ja innokkaita antamaan mielipiteitä suomenhevoseen liittyen. Ehdoton vahvuus on, että suomenhevonen sopii hyvin monenlaisille ihmisille ja erilaisiin käyttötarkoituksiin. Suomenhevonen myös usein jakaa mielipiteitä, toiset pitävät rotua kaikkein parhaana, toiset taas eivät halua käyttää sitä lainkaan. Suomenhevosten määrän ollessa koko ajan pienessä nousussa voidaan olettaa, että rotuun positiivisesti suhtautuvien hevosihmisten määrä samalla lisääntyy. Juhlavuoden tuoma julkisuus vaikuttaa varmasti siihen, että suomenhevonen tulee tutummaksi sekä hevosihmisille että alaan perehtymättömille henkilöille. Oma elinvoimainen hevosrotu on Suomelle rikkaus.

LÄHDELUETTELO

- Aminoff, C. 2003. Ratsuhevosen käsittely ja koulutus. Teoksessa: Nieminen, V. (toim.) Hevosen käsittely ja käyttäytyminen. Art House Oy. Helsinki.
- Andersson, I. & Lindberg C. 1999. Unghästar, uppväxt, hantering, inridning och träningsfysiologi. ICA Förlaget AB, Västerås.
- Hessi-talli.2005. SH kummajaiset kutsu. www-lähde.
<http://www.hessitalli.fi/kisat/2005/kutsukummajaiset05.html> Viitattu 23.1.2007.
- Hevoset ja Ratsastus. 2006. Suomenratsujen kuninkaalliset Ypäjällä. Ratsastus.net verkkolehti. www-lähde.
<http://www.ratsastus.net/readnews.asp?id=20068291564617> Viitattu 6.2.2007.
- Huovinen, S. 2001. Ravurista ratsuksi. Suoralla -lehti 3/2001.
- Kettunen, M. 2004. Liinassa juoksuttaminen – vaihtelua liikuntaan. Hevosenomistaja -lehti 3/2004.
- Kähkönen, H. 2005. Kärsivällisyys palkitsee, ravurista saa kelpo ratsuhevosen. Hevosmaailma -lehti 2/2005.
- Laine, P. 2001a. Suomenratsun uusi aika 1. Suoralla -lehti 2/2001.
- Laine, P. 2001b. Suomenhevosen uusi aika 2. Suoralla -lehti 2/2001.
- Lehtonen, E. 1998. Suomenhevonen ratsuna. Opinnäytetyö, Mustiala.
- Ojala, I. 1997. Suomenhevonen sotavuosiin mennessä. Teoksessa: Ojala I. (toim.) Suomenhevonen Suomen puolesta 1939–1945. Karisto. Hämeenlinna.
- Perho, A. 2003. Samanlainen, mutta vähän erilainen, kylmäverisyys tuo hitautta. Hevosurheilu -lehti, 72/2003.
- Perttunen, E. 2007. Henkilökohtainen tiedonanto. 21.1.2007
- Roivas, M. 2005. Ajaminen on ratsulle hyödyllistä vaihtelua. Hevoset ja Ratsastus -lehti 1/2005.
- Sulkala, K. 2003. Ravurista ratsuksi. Teoksessa: Nieminen, V. (toim.) Hevosen käsittely ja käyttäytyminen. Art House Oy. Helsinki.

- Suomen Hippos ry. 2006a. Tilastot. www-lähde.
http://www.hippos.fi/hippos/tilastot/jalostus_ja_kasvatus/hevoskannan_kehitys.php Viitattu 22.1.2007.
- Suomen Hippos ry. 2006b. Suomenhevonen 100v. Monipuolinen kotimainen. www-lähde.
http://www.suomenhevonen.info/sh100v/fi/sh_tanaan/E_kayttomuodot/index.php Viitattu 22.1.2007.
- Suomen Hippos ry. 2006c. Jalostus ja kasvatus. Hippos Magazine verkkolehti 5/2006. www-lähde.
http://hippos.ip-finland.com/hippos/jalostus_magazine/5-2006/7.php Viitattu 22.1.2007.
- Suomen Ratsastajainliitto ry. 2006. Kilpailusäännöt. Suomenhevosten kouluratsastusmestaruuskilpailut 2006. www-lähde.
<http://www.ratsastus.fi/uploads/SH%20koulumestaruus.pdf> Viitattu 23.1.2007.
- Suomenratsut ry. 2006. Prix de Suomen Hippos. www-lähde.
<http://www.suomenratsut.fi/page.php?page=67> Viitattu 23.1.2007.
- Svartsjö, M. 2006. Kärkyjen edestä satulan alle? Hevosenomistaja -lehti 2/2006.
- Talaskivi, S. 1977. Ratsuhevosen koulutus. Teoksessa: Suomalainen hevostietä. Hevoset ja ratsastus. Otava. Keuruu.
- Tibblin, B. 1993. Ratsuhevonen, opas kouluttajalle. Otava. Keuruu.
- Ticklèn, M. 2003. Suomenhevosten suosio ratsuina kasvaa. Hevosmaailma -lehti 5/2003.
- Tikka, T. 2003. Ammatti vaihtoon – ravurista ratsuksi. Hevosenomistaja -lehti 4/2003.
- Turtiainen, U. 2004. Ravurista ratsuksi tai mitä ainakin olisi hyvä tietää. www-lähde. <http://www.ravuriratsastajat.com/artikkeli1.php> Viitattu 15.1.2007.
- Tutustu Suomenhevoseen. 2006. Maa- ja metsätalousministeriö. Forssan kirjapaino.

Kysely suomenhevosratsujen omistajille ja kouluttajille

Vastatkaa alla oleviin kysymyksiin rastittamalla sopivin vaihtoehto. Avoimissa kysymyksissä voitte kirjoittaa vastauksen tyhjille riveille.

Taustatiedot

1. Vastaajan sukupuoli

- a. nainen
b. mies

2. Ikä

- a. alle 20 v.
b. 20 – 29 v.
c. 30 – 39 v.
d. 40 – 49 v.
e. 50–59 v.
f. yli 60 v.

3. Olen toiminut hevosalalla (harrastanut tai työskennellyt)

- a. alle 3 v.
b. 3-8 v.
c. 9-14 v.
d. 15-29 v.
e. yli 30 v.

4. Toimin suomenhevosratsujen

- a. omistajana
b. kouluttajana ja ratsuttajana
c. molempia (a. ja b.)
d. en omista tai kouluta suomenhevosratsuja

Jos vastasitte kohtaan d, mitä syitä tähän on? _____

_____
_____

5. Teen työtä suomenhevosratsujen parissa

- a. harrastuksena
b. ammattimaisesti

6. Minulla on hevostalouteen liittyvä koulutus

- a. kyllä
b. ei

Jos vastasitte kyllä, mikä koulutus on kyseessä? _____

_____

10. Suomenhevosratsukoita varten on mielestäni (1=liian vähän, 5=liikaa)

	liian vähän	melko vähän	kohta- laisesti	riittä- västi	liikaa
	1	2	3	4	5
a. kurssitoimintaa	☐	☐	☐	☐	☐
b. tapahtumia	☐	☐	☐	☐	☐
c. leirejä	☐	☐	☐	☐	☐
d. opettajia/valmentajia	☐	☐	☐	☐	☐
e. kirjallisuutta	☐	☐	☐	☐	☐

Parannusehdotuksia:

---

11. Suomenhevosratsuihin erikoistuneista valmentajista saa parhaiten tietoa

- a. alan lehdistä
- b. tapahtumien yhteydessä
- c. muilta hevosihmisiltä
- d. Suomenratsut Ry:n kautta
- e. internetistä
- f. muualta, mistä? _____

12. Onko valmentajilla riittävästi kiinnostusta ja ammattitaitoa suomenhevosratsujen opettamiseen?

- g. kyllä
- a. ei

Kommentteja: _____
_____

Kilpailutoiminta

13. Suomenhevosratsukoilla on mahdollisuuksia kilpailla omissa luokissaan (vain suomenhevosille osoitettuja luokkia)

- f. riittävästi
- g. melko paljon
- h. melko vähän
- i. aivan liian vähän

14. Tarvetta erillisille suomenhevosluokille on aluetasolla (voitte rastittaa useamman kohdan)

- a. kouluratsastuksessa
- b. esteratsastuksessa
- c. kenttäratsastuksessa
- d. muu, mikä? _____

15. Tarvetta erillisille suomenhevosluokille on kansallisella tasolla (voitte rastittaa useamman kohdan)

- a. kouluratsastuksessa
- b. esteratsastuksessa
- c. kenttäratsastuksessa
- d. muu, mikä? _____

16. Mielipiteeni seuraavien kilpailujen merkityksestä. (1=turhia, 5=tärkeitä)

	turhia 1	melko turhia 2	en osaa sanoa 3	melko tärkeitä 4	tärkeitä 5
a. Ikäluokkakilpailut	☐	☐	☐	☐	☐
b. Kasvattajakilpailut	☐	☐	☐	☐	☐

Kehittämisehdotuksia: _____

_____

_____

17. Suomenhevonen on mielestäni puoli- ja täysverisiin ratsuihin verrattuna kisakäytössä

- a. selkeästi huonompi
- b. melko samantasoinen
- c. selkeästi parempi
- d. en osaa sanoa

Perustelut:

_____

_____

_____

=====

Kouluttaminen

18. Kuka kouluttaa suomenhevosenne?

- a. omistaja itse
- b. omistaja ja ratsukouluttaja yhdessä
- c. ratsukouluttaja
- d. joku muu, kuka? _____

19. Jos omistatte suomenhevosen, mutta joku muu kouluttaa hevosenne, mikä on suurin syy tähän?

- a. En osaa itse kouluttaa.
- b. Minulla ei ole aikaa kouluttamiseen.
- c. Osaamista löytyy, mutta haluan silti ammattilaisen kouluttavan.
- d. Jokin muu, mikä? _____

20. Aloitan yleensä suomenhevosen ratsukoulutuksen hevosen ollessa

- a. 2 – vuotias
- b. 3 – vuotias
- c. 4 – vuotias
- d. 5 -vuotias tai vanhempi

21. Mielipiteeni eri menetelmien tärkeydestä ratsukoulutuksen kannalta. (1=tarpeeton, 3=käyttökelpoinen, 5=tärkeä)

	tar- peeton	melko turha	käyttö- kelp.	melko tärkeä	tärkeä
	1	2	3	4	5
a. Irtohypytytys	☐	☐	☐	☐	☐
b. Liinassa juoksutus, irtojuoksutus	☐	☐	☐	☐	☐
c. Ohjasajo	☐	☐	☐	☐	☐
d. Kärryillä/reellä ajo	☐	☐	☐	☐	☐
e. Ratsastus kentällä/maneesissa	☐	☐	☐	☐	☐
f. Ratsastus maastossa	☐	☐	☐	☐	☐

22. Minkä ikäisellä hevosella alatte keskimäärin käyttää yllä mainittuja menetelmiä? (Kirjoittakaa ikä viivalle, jos ette käytä kyseistä tapaa jättäkää kohta tyhjäksi.)

- a. Irtohypytytys _____
- b. Liinassa juoksutus,
irtojuoksutus _____
- c. Ohjasajo _____
- d. Kärryillä/reellä ajo _____

e. Ratsastus kentällä/maneesissa _____

f. Ratsastus maastossa _____

23. Onko suomenhevosratsun koulutuksessa eroa puoli- ja täysverisiin ratsuihin?

a. Koulutus on helpompaa.

b. Koulutus on vaikeampaa.

c. Ei ole eroa.

d. En osaa sanoa.

Jos vastasitte kohtaan a. tai b., perustelut: _____

_____

_____

24. Olen kouluttanut suomenhevosravurin ratsuksi

a. kyllä

b. ei

25. Ravurista saa mielestäni koulutettua

a. harrasteratsun

b. kisaratsun aluetasolle

c. kisaratsun kansalliselle tasolle

d. Mielestäni ex-ravurista ei kannata kouluttaa ratsua.

Perustelut:

_____

_____

_____

Suomenhevosaines

**26. Suomenhevosten eri jalostussuuntien soveltuminen ratsukäyttöön
(1=soveltuu todella huonosti, 5=soveltuu todella hyvin)**

	todella huonosti 1	melko huonosti 2	en osaa sanoa 3	melko hyvin 4	todella hyvin 5
a. ratsut	☐	☐	☐	☐	☐
b. juoksijat	☐	☐	☐	☐	☐
c. pienhevokset	☐	☐	☐	☐	☐
d. työhevokset	☐	☐	☐	☐	☐

27. Mitä mieltä olette nykyisen suomenhevosaineksen soveltuvuudesta ratsukäyttöön?

- a. heikkoa
- b. tyydyttävää
- c. kohtalaista
- d. hyvää
- e. erinomaista

28. Suomenhevonen on mielestäni rotuna kehittynyt vuosien saatossa

- a. ei lainkaan
- b. hieman
- c. melko paljon
- d. paljon
- e. erittäin paljon

29. Suomenhevosaineksen kehittyminen ratsukäytössä (1=kehittyminen on ollut heikkoa, 5=kehittyminen on ollut erinomaista)

	heikko	tyydyttävä	kohtalainen	hyvä	erinomainen
	1	2	3	4	5
a. kestävyys	☐	☐	☐	☐	☐
b. ratsastettavuus	☐	☐	☐	☐	☐
c. askellajit					
käynti	☐	☐	☐	☐	☐
ravi	☐	☐	☐	☐	☐
laukka	☐	☐	☐	☐	☐
d. hyppykyky	☐	☐	☐	☐	☐
e. luonne	☐	☐	☐	☐	☐

Kiitos vastauksestanne!

Haluan osallistua arvontaan.

Nimi: _____

Lähiosoite: _____

Postinumero: _____ Toimipaikka: _____

Puhelin: _____

Hyvä suomenhevosratsun omistaja ja kouluttaja

Opiskelen agrologiksi Hämeen ammattikorkeakoulun Mustialan yksikössä maaseutuelinkeinojen koulutusohjelmassa. Tämä kysely tuloksineen tulee osaksi opinnäytetyötäni. Työn toimeksiantajana on Suomen Hippos ry ja tutkimus on esiselvitystä Suomenhevosen tulevaisuus - hankkeelle.

Kyselyn otanta on tehty ratsusuunnalle kantakirjattujen oriiden jälkeläisten omistajista (viimeisten kolmen vuoden ajalta) satunnaisotantana. Yhteensä kyselyitä lähetetään 200.

Tutkimuksen tarkoituksena on selvittää teidän mielipiteitänne suomenhevosratsujen nykytilasta, ja kartoittaa onko tulevaisuudessa aihetta muutoksille. Parhaiten tietoa saamme juuri teiltä, jotka työskentelette päivittäin suomenhevosten parissa.

Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan palkintoja, mm. Suomenhevonen 100 v. -juhluvuoden tuotepalkintoja. Jos haluatte osallistua arvontaan, kirjoittakaa yhteystietonne kyselylomakkeen loppuun arvontalipukkeeseen. Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Voitte myös vastata nimettömästi.

Jos lomakkeeseen liittyen tulee kysyttävää, voitte vapaasti ottaa yhteyttä minuun.

Kyselylomakkeen palautus to 15.2.2007 mennessä. Kyselyn yhteydessä on palautuskuori, jolla voitte lähettää vastaukset.

Toivon saavani paljon vastauksia, teidän avullanne saamme tärkeää tietoa suomenhevosratsun nykytilasta!

Terveisin,

Annemari Karoma
HAMK, Mustiala
puh. 0400 220 704
annemari.karoma@student.hamk.fi